ЗАМБУУЛИНДА—ТҮРҮҮШЫН ЖОЛООДОГДОДОГ НАУЧНА СТАНЦИ!

БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

48-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 134 (13450)
1971 оной июниин 8, вторник

Сэн 2 мүнгэн

АМБУУЛИНАЙ «СОЮЗ-11» ГЭЖЭ НГОСО ГАЗАРЫЕ ТОЙРОН АБШАХА ЗАМДА ГАРГАГДАБА

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Газар шадарай замбуулинай дайдые шэнжэлхэ прог- мын ёһоор замбуулинай «Союз-11» гэжэ онгосотой улагша-ракетэ 1971 оной июниин 6-да Москвагай ар 7 час 55 минутада Советскэ Союзһаа табигдаа. ас 04 минутада «Союз-11» онгосо Газарые тойрохо аар урид хараалагдаһан замда гаргагдаа.

Замбуулинай онгосын командир подполковник Доб- ольский Георгий Тимофеевич, бортинженер Советскэ озай Герой, СССР-эй летчик-космонавт Волков Вла- лав Николаевич, инженер-туршалгашан Пацаев Вик- Иванович замбуулинай онгосые жолоодоно.

Газарые тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ научна нцитай хамта ниидэжэ, научно-техническэ шэнжэл- үүдые хэхэ ябадалые үргэлжэлүүлгэ «Союз-11» гэжэ осын ниидэлгын зорилгонь болоно.

«Союз-11» онгосын экипажтай радио-телевизионно боон һайнаар байгуулагданхай.

Космонавтнуудай бэе һайн, «Союз-11» онгосын оньһо- эрэлгэнүүд һаадгүйгөөр хүдэлнэ, онгосын дотор кос- автнуудай байха таһагууд соохи эрхэ байдал таа- жатай һайн.

Космонавтнууд нүхэр Г. Т. Добровольский, В. Н. ков, В. И. Пацаев хараалагдаһан программаяа ргэжэ эхилээ.

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

ЮЗ-11" СТАНЦИИН ЭКИПАЖ „САЛЮТ" ЖЭ НАУЧНА СТАНЦИ ДЭЭРЭ ГАРАБА

мбуулинай жолоодогдон ниидэхэ совет научна станци замбуулинда хүдэлжэ эхилээ

мбуулинай замаар удаан о дабшаха станцинуудые байгуулха программатай дуулан, Советскэ Союзда оной июниин 7-һоо «Са- гэжэ научна станци зам- най жолоодогдон дабшаха ын научна станци болон ка эхилээ.

1 оной апрелиин 19-дэ улинай замда гаргагдаһан т» гэжэ научна станци улинай «Союз-11» гэжэ ортна онгосо хоёр Моск- сагаар 10 час 45 минута- жалтатай залгалдан хол- ю, «Союз-11» онгосын научна станциин таһал- дар дамжан ороо.

арые тойрон дабшаха хэ- дон — научна станци дээ- хүдэлмэрилхэ экипажые ортна онгосоор абаашажа ха инженерно-техническэ о анха түрүүшынхиеэ дэгдэбэ.

мбуулинай аппарадуудые дуулха хүдэлмэри хоёр р бэелүүлэгдээ. Түрүү- шатада «Союз-11» онгосо от» станци хоёр автома- уһаламжаар залгадан. 100 зайда хүрэтэр ойртол- байна. Саашанхи ойртол- е онгосын экипаж бэелүү-

алют» станцида «Союз-11» ын шадардаһанай һүүлээр аппарадууд оньһон аргаар дуулагдаад, электрическэ дравлическа холбоонойнь рэлгэнүүд холбогдоо. Тии- эй удаа космонавтнууд та- нуудай хии орохогүйгөөр аһые, мүн станциин борт хи түхеэрэлгэнүүдэй хүдэл- залгалдаһан аппарадуудай танууд соохи микроклима- параметрнүүдые шалгаһан, радуудые холбогшо хии гүй люгэй хабхагуудые нээ- тэрээгээр дамжан научна н худар ороһон байна.

лемеетрическэ мэдээнүүдэй, онавтнарай элидхэлэй «Салют» станциин борт охи түхеэрэлгэнүүд, агрега- ба научна аппаратура ав- тай туһаламжаар удаахан оо ниидэһэнэй һүүлдэ һаад- хүдэлнэ.

Салют» гэжэ замбуулинай и научно-техническэ тур- шнууд ба шэнжэлгэнүүдые станциин ниидэлгые, тэрэ- шэглэлые, мүн экипажай лмэрилхэ, амархада таатай боломжо хангадаг түхеэ- энүүдые залаха аппарату- ба түхеэрэлгэнүүдээр хан- аһан таһалгануудтай. Тэ- ээ гадна, научна шэнжэлгэ аппаратурын зарим хубинь тодхогдоһон «Союз» онгосын таһалгануудые космонавтнууд ажаллаха, амархын тула хэрэглэнэ.

Замбуулинай «Салют» — «Союз» гэжэ түхеэрэлгын хамтын шэгнүүр 25 тонно үлүүтэй болоно.

«Салют» гэжэ замбуулинай станциин ниидэжэ ябаха үедэ тэрэнэй экипаж научно-техническэ шэнжэлгэнүүд ба туршалгануудые хэхэ юм. Тэдэнэй гол зүйлнүүдынь иимэ гэбэл:

— жолоодогдон дабшаха замбуулинай станциин бүридэл байгууламжые, агрегадуудые, борт дээрэхи түхеэрэлгэнүүд ба аппаратурые шалгаха ба туршаха;

— станциин зүг шэгые тодорхойлхо, дабшалга хангаха онол аргануud болон тусхай хэрэгсэлнүүдые, тэрэшэлэн замбуулинай замаар зүг шэгээ хубилган дабшаха үедэнь замбуулинай түхеэрэлгэнүүдые залаха оньһонуудые туршан шалгаха;

— арадай ажахын зорилгонуудые шиидхэхын тула, Газар дэлхэй дээрэхи геолого-географическа обьектнүүдые, агаартахи бүридэлнүүдые, Дэлхэйн саһа ба мүльһые адаглан шэнжэлхэ;

— агаар соо замбуулинай дайдада электро-суранзанай спекторэй элдэб диапазонуудта болодог физическэ хубилалтанууд ба үзэгдэлнүүдые шэнжэлхэ;

— станци дээрэ космонавтнуудай элдэб янзын хүдэлмэри бүтээхэ арга боломжонуудые, хүнэй бэе махабадта замбуулинай ниидэлгын ямараар нүлөөлдэг байһые тодорхойлон мэдэхын тула медико-биологическа шэнжэлгэнүүдые хэхэ болоно.

Космонавтнууд һайн ябана, ниидэлгын талаар хараалагдаһан программа дүүргэжэ эхилээ гэжэ «Салют» гэжэ станциин командир нүхэр Георгий Тимофеевич Добровольский элидхэбэ.

Тиимэһээ Газар шадарай огторгойдо жолоодогдон дабшаха «Салют» гэжэ түрүүшын научна станци тодхогдон байгуулагдаад, дабшажа захалаа.

Замбуулинай техникэ, жолоодогдон ниидэлгэ хүгжөөхэ хэрэгтэ шухала алхам хэгдэбэ. Замбуулинай шэнэ оньһон түхеэрэлгэ—Дэлхэйе тойрон ниидэхэ станцинууд, тэдэнине хангаха транспортна онгосонуудые ашаглажа эхилһэн ушар эрдэм наукые, арадай ажахые саашадань шэнжэлхэ, ашаглаха үргэн ехэ арга боломжо нээжэ үгэхэ байна.

КОРАБЛИИН КОМАНДИР ПОДПОЛКОВНИК ДОБРОВОЛЬСКИЙ ГЕОРГИЙ ТИМОФЕЕВИЧ

Подполковник Добровольский Георгий Тимофеевич 1928 оной июниин 1-дэ Одесседэ түрэһэн юм.

1946 ондо агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй Одессын тусхай һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр, Чугуевска сэрэгэй-авиационно лётчигуудай училищида абтаад, тэрэниие 1950 ондо дүүргэһэн байгаа.

Саашадаа Совет Армиин агаарай-сэрэгэй элдэб частьнуудта лётчик-туршалгашаар алба хэһэн байха юм. 1954 ондо Георгий Тимофеевич Советскэ Союзай Коммунис партиин зэргэдэ ороо, 1961 ондо лётчигой хүдэлмэриһөө һамшангүйгөөр Улаан тугта агаарай-сэрэгэй академиие дүүргээ.

Космонавтнуудай отрядта ороходоо, Г. Т. Добровольский замбуулинай онгосоор ниидэлгэдэ бэлдэхэ һуралсалые амжалтатайгаар дүүргээ, онгосо жолоодохо, научно-техническэ туршалгануудые хэхэ һайн дүршэлтэй болоо.

Г. Т. Добровольскиин һамган Людмила Тимофеевна Ленинградай университет дүүргээд, математикын багшаар хүдэлдэг. Тэдэнэр хоёр басагатай. Мария 1959 ондо, Наташа—1967 ондо түрэһэн байна.

Космонавтын түрэлхид—эсэгэ Тимофей Трофимович, эхэ Мария Алексеевна—пенсионернүүд.

(ТАСС).

БОРТ-ИНЖЕНЕР ВОЛКОВ ВЛАДИСЛАВ НИКОЛАЕВИЧ

Советскэ Союзай Герой, СССР-эй лётчик-космонавт Владислав Николаевич Волков 1969 оной октябрьда «Союз-7» гэжэ замбуулинай онгосоор бортовой инженер боложо, замбуулинай түрүүшын ниидэлгэ хэһэн юм.

Владислав Николаевич 1935 оной ноябриин 23-да Москвада түрөө һэн. Дунда һургуули дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр Москвагай авиационно институтда орожо, тэрэниие 1959 ондо дүүргээд, конструкторска бюродо хүдэлхөөр эльгээгдээ. Инженерээр хүдэлхэ үедөө аэроклубта һуража гараа. 1965 ондо Владислав Николаевич Советскэ Союзай Коммунис партиин зэргэдэ ороһон байгаа.

Теоретическэ һайн бэлэдхэлтэй, конструкторска бюродо хүдэлһэн дээрэһээ замбуулинай онгосые жолоодохо бодото дүршэлые тэрэ һайнаар шудалжа шадаһан байха юм.

В. Н. Волковой һамган Людмила Александровна Москвагай эдеэ хоолой промышленностиин институт дүүргээд, инженерээр хүдэлдэг. 1958 ондо түрэһэн Владимир гэжэ хүбүүтэй.

Владислав Николаевичай эсэгэнь Николай Григорьевич авиационно инженерээр хүдэлдэг, эхэ—Ольга Михайловна гэрэй эзэн эхэнэр юм.

(ТАСС).

ИНЖЕНЕР-ТУРШАЛГАШАН ПАЦАЕВ ВИКТОР ИВАНОВИЧ

Пацаев Виктор Иванович 1933 оной июниин 19-да Казахай ССР-эй Актюбинск городто түрэһэн юм.

Космонавтнуудай отрядта орохынгоо урда тээ Виктор Иванович конструкторска бюродо инженерээр хүдэлөө. 1968 ондо Советскэ Союзай Коммунис партиин зэргэдэ ороһон байна.

Космонавтнуудай отрядта байхадаа, Виктор Иванович замбуулинай ниидэлгэдэ бэлдэхэ һуралсалые амжалтатайгаар дүүргээ, самолёдуудые жолоодохо шадабариие шудалаа, парашюдаар хэдэн удаа ниидэн буугаа.

Виктор Ивановичай һамган Вера Александровна научна хүдэлмэрилэгшэ юм. 1957 ондо түрэһэн Дмитрий гэжэ хүбүүтэй, 1962 ондо түрэһэн Светлана гэжэ басагатай.

Космонавтын эсэгэ Иван Пантелеевич 1941 ондо фронт дээрэ наһа бараа, эхэ Мария Сергеевна пенсионер.

(ТАСС).

«СОЮЗ-11» ОНГОСЫН КОМАНДИР НҮХЭР Г. Т. ДОБРОВОЛЬСКИИН НИИДЭХЫНГЭЭ УРДА ТЭЭ ХЭҺЭН МЭДҮҮЛГЭ

Хүндэтэ нүхэд, Ханинар! «Союз-11» гэжэ залан жолоодогдодог онгосо замбуулинай дайда руу ниидэн гарахань. Газарые тойрон дабшадаг «Салют» гэжэ научна станцитай хамта ниидэхэдээ, замбуулинай дайдые амгалан ёһоор хэрэглэхэ талаар научно-техническэ ехэ шэнжэлэлгэнүүд болон туршалгануудые бидэнэр үргэлжэлүүлхэ байнабди. «Союз-10» онгосын ниидэлгээр эхилһэн хүдэлмэриие саашадань үргэлжэлүүлхэ даалгабари маанадта үгтэнхэй.

Бидэнэртэ ехэ этигэл найдабари олгоһонойнь түлөө, Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ гүнзэгы ехэ баясхалан «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын экипажай зүгһөө хүргэнэбди.

Эхэ оронойнгоо шэнэ хүндэтэ даалгабариие амжалтатайгаар дүүргэхэбди гэжэ бидэнэр найдуулнабди.

Түрэл газар дээрээ уулзатараа! (ТАСС).

«Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын экипаж «Салют» гэжэ научна станци дотор оробо,—гээд Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ элидхэнэбди.

Газарые тойрон ниидэдэг, жолоодогдодог «Салют» гэжэ научна станци хүдэлжэ эхилбэ. Экипаж

„САЛЮТ" ГЭЖЭ ГАЗАРЫЕ ТОЙРОН НИИДЭЖЭ БАЙҺАН СТАНЦИИН ЭКИПАЖАЙ ЭЛИДХЭЛ

научна туршалгануудые, шэнжэлгэнүүдые хэжэ эхилээ. Экипажай бэе һайн, һанаа сэдьхэл сэнгүүн.

Манай партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй тоосоото элидхэл дотор гүнзэгыгөөр, бүхы талаһаа найруулагдаһан манай Эхэ ороной саашадаа хүгжэлтын гайхамшагта хараа бодолнууд, шэнэ табан жэлэй асари ехэ түсэбүүд замбуулин дэлхэйе шэнжэлхэ, ашаглаха талаар табигдаһан зорилгонуудые дүүргэлгэдэ бидэниие зоригжүүлнэ. Тэдэ зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула бидэнэр бүхы хүсөөрөө оролдохобди.

Бидэндэ иимэ ехэ этигэл найдабари үзүүлһэндэнь түрэл Ленинскэ партиин Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ халуун баяр хүргэнэбди.

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

ПАРТИ, ПРАВИТЕЛЬСТВЫН ХҮТЭЛБЭРИЛЭГШЭДЭЙ АМАРШАЛГАДА ЭКИПАЖАЙ ҮГЭҺЭН ХАРЮУ

КПСС-эй Центральна Комитедтэ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ халуун амаршалга хүргэһэнэйнь, анхарал оролдолго үзүүлһэнэйнь түлөө гүнзэгы баяр хүргэнэбди. Эхэ ороной даалгабари дүүргэгдэхэ.

Космонавтнууд ДОБРОВОЛЬСКИЙ, ВОЛКОВ, ПАЦАЕВ.

рые тойрон ниидэжэ байһан „Салют" гэжэ станциин ажда парти, правительствын хүтэлбэрилэгшэдэй ээһэн амаршалгын телеграмма

Нүхэд космонавтнууд Георгий Тимофеевич Добровольскида, Владислав Николаевич Волковто, Виктор Иванович Пацаевта

тэ нүхэд! улин дэлхэйе шэнжэлхэ, а талаар Эхэ оронойнгоо алгабариие дүүргэхын тула » гэжэ замбуулинай научна анцида амжалтатайгаар дам- оһонтойтнай дашарамдуулан е Советскэ Союзай Коммунис н Центральна Комитедэй, й Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үмэнэһөө халуун зүрхэнһөө амаршалнабди.

КПСС-эй XXIV съездын хараалһан асари ехэ түсэбүүдые дүүргэхын тула совет арадай туйлай ехэ эршэ зоригтойгоор хүдэлжэ байһан гайхамшагта сагта танай ниидэлгэн болоно байна.

Энэ харюусалгатай, орёо даалгабариие нэрэ хүндэтэйгөөр дүүргэхэ байһандатнай этигэнэбди. Энэ даалгабариие дүүргэхэдээ, совет арадай, бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада замбуулин дэлхэйе ашаглаха түсэбүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ехэ хубитала оруулха байнабди.

Түрэл Газартаа амар мэндэ бусажа ерэхыетнай хүсэнэбди!

Л. БРЕЖНЕВ. Н. ПОДГОРНЫЙ, А. КОСЫГИН.

Марксизм-ленинизмын туг доро

МНРП-гэй XVI съезд нээгдэбэ

УЛААН-БААТАР, июниин 7. (ТАСС-ай тусхай корр. Б. Лукьянов, Ч. Намжилов. К. Болдохонов). Монголой Арадай-революционно партиин XVI съездые монгол ажалшад бүгэдэ арадай һайндэр болгон угтаба.

Арадай Ехэ Хуралай заседаниинуудай зал һайндэрэйхеэр гоёон шэмэглэгдэнхэй. Тэндэ съездын делегадууд, айлшад сугларaa. К. Маркс, Ф. Энгельс, В. И. Ленинэй, Монголой Арадай-революционно партиие байгуулагша Д. Сүхэ-Баатарай портредүүд сцено дээрэһээ харагдана, Өөрынгөө хуралдаанда ороной коммунистнууд 784 делегадые һунгаа. Энэ хэдаа промышленностиин, худөө ажахын эрхим хүнүүд, эрдэм ухаанай, соёлой ажал ябуулагшад, партийна ба гүрэнэй хүдэлмэрилэгшэд, Монголой Арадай армиин түлөөлэгшэд болоно.

Үглөөнэй 9 час. Шанга альга ташалганууд нэрьеэ. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь. МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, Политбюрогой гэшүүд ба гэшүүндэ кандидадууд, КПСС-эй делегациие толгойлогшо, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. П. Кириленко, МНРП-гэй XVI съездэ ерэһэн бусад аха дүү партинуудай делегацинуудые толгойлогшонор президиумдэ һуурин нуудаа эзэлээ.

Эхилэлгын тобшохон үгэ хэлэжэ, МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ж. Самбу съездые нээгээ.

МНРП-гэй XVI съездые нээгдэһэн дээрэ Ж. Самбу соносхоо.

Уласхоорондын коммунис, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, Монголой Арадай-революционно партиин элитэ ехэ ажал ябуулагшадай дурасхаалые съездын делегадууд, айлшад минутын турша соо абяа аниргүйгөөр зогсожо, хүндэлөө.

МНРП-гэй Центральна Комитедэй уряалаар коммунис, хүдэлмэришэнэй болон түрүү үзэл баримталдаг демократическа партинуудай 50 делегацинууд ерээ гээд МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Моломжамц мэдээсээ.

Республикын коммунистнуудай, бүхы ажалшадай зүгһөө тэрэ айлшадые халуунаар амаршалаа. Хариин делегацинуудай иимэ олоороо сугларалга марксизм-ленинизмын туг доро жагсажа, шэнэ илалтанууд тээшэ дабшажа ябаһан монгол арадтай, МНРП-тэй интернациональна һанал нэгэдэлгэтэй байһые эли тодоор харуулна.

Съездын президиум, секретариат, редакционно болон мандатна комиссинууд һунгагдаа.

Съездын доро дурсагдаһан зүбшэхэ зүйлые делегадууд нэгэн һаналтайгаар баталаа: МНРП-гэй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл; МНР-эй арадай ажахые болон соёл культурые 1971—1975 онуудта хүгжөөхэ табан жэлэй түсэб тухай Директивэнүүд. МНРП-гэй Центральна шалгалтын комиссиин тоосоото элидхэл. МНРП-гэй Центральна органуудые һунгалта.

МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбалда элидхэл хэхын тулада үгэ үгтөө.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ДЕПУТАДТА КАНДИДАДУУД

ЖАРГАЛОВ Сандык Базарович, Зэдын аймагай ажалшадай депутадуудай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ, Петропавловска һунгуулиин 57-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

МЕДВЕДЕВА Графира Иосифовна, Галуута-Нуурай аймагай больницын главна врач, Первомайска һунгуулиин 122-дохи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ПЛАСТИНИН Александр Васильевич, КПСС-эй Бэшүүрэй райкомой нэгэдэхи секретарь, Партизанска һунгуулиин 49-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ЭРДЫНЕЕВ Цырендоржи Будаевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Цахирай һунгуулиин 76-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

ГУРЖЕИ Лидия Тимофеевна, Прибайкалиин аймагай Таловска түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдэй заводой станочница, Таловска һунгуулиин 114-дэхи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

САХЬЯНОВ Владимир Афанасьевич, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, Бэшүүрэй һунгуулиин 48-дахи округһоо Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидат.

УСТИНОВ Сергей Вах[...]вич, Мухар-Шэбэрэй ай[...] Ленинэй нэрэмжэтэ кол[...] түрүүлэгшэ, Хонхолын һу[...]линн 105-дахи округһоо Бу[...]дай АССР-эй Верховно Сов[...] депутадта кандидат.

КПСС-эй XXIV СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТҮРҮҮ АРГА ХЭРЭГЛЭНЭБДИ

Барилгын материалнуудай промышленностиин продукци үйлэдбэрилхэ хэмжээень 1,4 дахин сэхдхэхэ. Хирпиисэ болон нютагай барилгын бусад материалнуудые ехээр үйлэдбэрилхэ. Барилгын материалнуудай промышленностиин предприятинуудта ажалай бүтээсые 35 процентээр дээшэлүүлхэ гэһэн шухалын шухала шиидхэбэри партиин XXIV съезд дээрэ баталан абтаһан байна.

Манай Улаан-Үдын хирпиисын заводой коллектив энэ шиидхэбэринүүдыень халуунаар дэмжэжэ байһанаа мэдүүлээ. Бидэнэй эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ, һайн шанартай, хямда сэнтэй хирпиисэ ехээр үйлэдбэрилэн гаргахада, улам ехэ барилга хэгдэхэ болоно. Имэ харюусалгатай хүдэлмэри хэжэ байдагаа хирпиисын заводой коллектив мэдэдэг, ойлгодог. Тиимэһээ һайн шанартай хирпиисэ ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн гол зорилго урдаа табяад, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхые оролдоно.

Тииншьегүй яаха гээшэб! Манай парти, правительство ажалшадайнгаа байдал һуудалые улам һайжаруулха хэрэгтэ саг үргэлжэ анхарал табина. Партиин XXIV съездын шиидхэбэринүүд энээниисень сэхэ гэршэлээ. Шэнэ табан жэл соо 565—575 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэр барихаар хараалагдаба. Энэнь үнгэрһэн табан жэлэйхиһээ 80 миллион дүрбэлжэн метрээр ехэ юм. Жэлһээ жэл бүри капитальна барилга улам үргэдхэгдэнэ. Хүн зон шэнэ байрада орожо түбхинэнэ.

Һүүлэй үедэ манай Буряад орон дотор нилээд ехэ барилга хэгдэһэн байна. Шэнэ табан жэл соо бүришье ехэ барилга хэгдэхээр хараалагдана. Түргэнөөр барилга хэжэ, тэрэнээ хараалһан болзор соонь ашаглалгада тушаахын тула барилгашад, барилгын материал үйлэдбэрилэн гаргадаг препприятинуудай хүдэлмэришэд бултадаа габшагай шангаар хүдэлхэ болоно ха юм.

Манай заводой хүдэлмэришэдэй үйлэдбэрилэн гаргаһан хирпиисэ ехэнхидээ Улаан-Үдын барилгашадта, мүн хүдөө нютагуудташье эльгээгдэжэ байдаг. Бидэнэр һайн шанартайгаар хирпиисэ хэхын түлөө яһала оролдолго гарганабди. Түрүү участогууд, бригаданууд заводтомнай олон. Эдэнэр халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ эрмэлзэнэ.

Хуурай аргаар хирпиисэ хэдэг 2-дохи участогай хүдэлмэришэд ажалаа зүбөөр эмхидхэжэ, оньһон техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадана. Хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха даабаряа һара, жэл бүри үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. 1970 оной даабариһаа гадуур 800 мянган хэһэг хирпиисэ үйлэдбэрилжэ, барилгашадта эльгээһэн байнабди. Хүдэлмэришэднай шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлэнхэй.

Хуурай аргаар хирпиисэ үйлэдбэрилхэ бэлэхэн хэрэг гэжэ зариман һанадаг. Тиигэжэ һанаһан зон эндүүрдэг гээшэ. Үнэндөө хуурай аргаар хирпиисэ үйлэдбэрилхэ гээшэ нилээд бэрхэшээлтэй юм. Манай цех соо ажал яһала оньһожоруулагдаһан. Оньһон техникын хүсөөр лэ шабар буталагдаад, һагшагдаад, хирпиисэ дарадаг СМ-301 түхэлэй станогто эльгээгдэнэ. Имэ дүрбэн станок цех соомнай хүдэлдэг. Энэ станогуудые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шадаа һаа, һайн шанартай хирпиисэ хэхэ арга боломжо бидэнэртэ бии.

Жэшээлхэдэ, энэ станогто хүдэлдэг Владимир Сократович Николаев халаан соогоо 14—15 мянган хэһэг хирпиисэ хэхэ даабаряа 21—22 мянганда хүргэнэ. Бэшэшье хүдэлмэришэднай бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлдэг. Халаан соо хоёр станогоор хирпиисэ хэнэбди. Нүгөө станогуудта заһабари хэжэ, хоёрдохи халаанайхидта бэлэдхэнэбди. Тиигэжэ халаанай үедэ станогууд эбдэрэнгүй, бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглагдана. Энээн дээрэһээ манай хүдэлмэришэд халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ шадана бшуу.

Хирпиисэ галдаха ажал бусад хүдэлмэри шэнги харюусалга ехэтэй юм. Григорий Архиповай даадаг бригада халаан соогоо 16 мянган хирпиисэ галдалгын камеранууд соо табиха даабаряа 20—21 мянганда хүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Энэ бригадынхид шэнэ аргаар хирпиисэ табидаг болоо. Иигэжэ хүдэлхэдэнь түргэн, хирпиисэ һайн шанартайгаар галдагдадаг байна. Түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэл халан абаһан И. Зинин, И. Куприянов гэгшэдэй бригадынхид мүн лэ амжалтатай һайнаар хүдэлнэ.

Лидия Глушковагай нэрэ дурдамаар. Манай участогта хорёод жэл соо хүдэлжэ, нилээд дүй дүршэлтэй болоһон хүн. Тиимэһээ ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг. Бүхы участогаймнай хүдэлмэри энэл хүнһөө дулдыдаха гээд хэлэмээр. Камера соо табигдаһан хирпиисэ зүбөөр, һайн шанартайгаар галдаха хэрэгтэй. Лидия Глушкова камеранууд соо нүүрһэ оруулжа гал носоодог. Хирпиисын ямараар галдагдажа байхыень нарипаар шалгажа байдаг. Энэ түрүү хүдэлмэришэнэй гэмээр голодоһоной гараһан ушар тохёолдодоггүй. Тэрэнэй ажалайнь амжалтануудые үндэрөөр сэгнэжэ, ойн баярай медаляар шагнаа бэлэй. Бэшэшье олон хүдэлмэришэднай эдэбхи үүсхэл гаргажа, эршэмтэй шангаар хүдэлнэ. Эдэнэр абаһан уялгаяа дүүргэхын тула бүхы хүсэ шадалаа ажалдаа зорюулна. Халаанайнгаа даабари дүүргээгүй һаа, ажалаа орхижо ябахагүй гэһэн шанга эрилтэ хүдэлмэришэн бүхэн урдаа табинхай. Тиигэжэ хуурай аргаар хирпиисэ хэдэг заводой хүдэлмэришэд сүүдхэ бүри 50—55 мянган хэһэг хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха даабаряа 70—80 мянганда хүргэнэ. Байгша оной нэгэдэхи кварталай даабариһаа гадуур 200 мянган хэһэг хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн уялгаяа 500 мянганда хүргэжэ, партиин XXIV съездые нэрэтэй солотойгоор угтаа һэмди. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бүри ехэ хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха арга боломжо бидэнэртэ бии. Хүдэлмэришэдтэйгээ хөөрэлдэжэ, һаяшаг уялгала шэнэлээбди. Москва, Ленинград хотонуудай ажалшадай гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ байһанаа хүдэлмэришэднай мэдүүлээ. Тиигэжэ жэлэйнгээ даабари декабриин 15-да дүүргээд, түсэбһөө гадуур 1 миллион хирпиисэ үйлэдбэрилэн гаргаха, хирпиисын өөрынь үные хямдаруулха, урлан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын дурадхалнуудые үйлэдбэридөө нэбтэрүүлхэ гэһэн шэнэ уялга абаабди. Энэ хараа түсэбүүдээ бэелүүлхэ бэзэбди гэжэ этигэн найданаб.

В. ЧИМИТОВ,
Улаан-Үдын хирпиисын заводой 2-дохи участогай начальник.

ШЭНЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

СУУТА ҺААЛИШАН

Үдэр бүхэндэ үглөөнэй үүр сүүрээр велосипед унаһан шамбай шанга бэетэй нэгэ эхэнэр һаалиин Доодо-Ивалгын фермэ тээшэ гүйлгэжэ ябадаг. Энэмнай эндэхи эрхим һаалишан Дашимаа Очирова гээшэ. Энээхэн зүргэ харгыгаар тэрэ һаалишан 10 гаран жэлдэ ябана.

Энэ үе соо Дашимаагай өөрынь ажабайдалдашье горитой хубилалта болоһон байха. Анхан 1959 ондо эндэхи нютагтань Ивалгын совхоз тогтоһон. Эгээ тиихэ сагта һаял хори гаража ябаһан залуухан бэри һаалиин фермэдэ ажаллахаяа ерэһэн байгаа. Тиихэдээ үнеэ һааха дүрыень олоодүй, гүлмэр залуу байһан тула, түрүүшээр ядалдаад абадаг бэлэй.

Теэд мүнөө болоходо Дашимаа Гимниндармаевна Ивалгын туршалга-үйлэдбэрилгын ажахы соо суурхадаг болоо. Тэрэ һүүлэй хэдэн һара удаагуур ажахынгаа 40 гаран һаалишадай дундаһаа мүрысөөндэ шалгаржа ябана.

Хэнэйшье мэдэһээр, ажалай амжалта гээшэ өөрөө зүндөө ерэдэггүй. Нүхэр Очирова үсэд хатуу зоригой, өөрын шадабари мэргэжэлэй ашаар түрүү зэргэдэ гаража шадаа.

Ивалгын ОПХ-да малда үни удаанай хүдэлжэ байһан коммунист Зоя Ивановна Колесова бии юм. Тэрэ жэлэй дүрбэн сагта һү ехээр һаажа, ажалдаа ходо амжалта түйладаг, өөрөө Ленинэй орденоор шагнагдаһан һаалишан. Харин Дашимаа Очирова тэрээнһээ һураггүй залуу, һаяын һаалишан. Тиигэбэшье һүүлэй үедэ һү ехээр һааха талаар тэрээнтэй ана-мана урилдажа ябанхай.

Жэшээнь, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй үнгэрһэн дүрбэн һара соо эдэ хоёр бэрхэ һаалишад үнеэн бүриһөө 1500 гаран килограмм һү һааһан байба. Тиигээд апрель һарын дүнгүүдые гаргахада, нүхэр Очировань бултанһаа ехые—үнеэн бүриһөө 503 килограмм һү һаагаа. Иигээд ерэхэлээрээ, үнеэн бүриһөө үдэртөө 14 килограмм хүрэтэр һү һаадаг байна бшуу.

Энээнһээ хойшо, нажарай сагай дулаанда, хүхэ ногооной шэмэтэй үедэ һүнэй гараса бүришье һаа нэмэхэ байха. Одоошье сагаан эдеэн дэлбэржэ, шэнэ ногооной шэмэ шүүһэндэ дүүрэн хүртэхэ саг ерэхэл.

— Зунай сагта зүлгэ ногоон дээрэ бэлшэжэ ябабашье һаань, һаамхай үнеэдтэ таряа талханай зүйл, холимол тэжээл эдюулхэ гээшэ һүнэй гарасые дээшэлүүлхэ шухала арга нүхэсэл болоно,—гэжэ Дашимаа Гимниндармаевна тоолоно.

Илангала апрель һарада тулюур. Теэд мүнөө шэнэ ногоон бултайжа захалбашье, үхэрэй аманда үшөө ороодүй, гансал хони, хурьгад шэмхэлжэ эхилбэ. Тиимэһээ литр һүндэ 500 грамм хүртэхэ жэшээтэйгээр талха таряа, хорёод килограмм силос, үбһэ гэхэ мэтые эдюулдэг байна. Дашимаа Очирова үдэртөө 230 килограмм хүрэтэр һү һаана.

Дүрбэдэхи фермын һаалишад һү һаалияа дээшэлүүлхын тула үхэр малдаа тэжээл ехээр бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхарал һайса табидаг. Намарай сагта куузику, турнепс гэхэ мэтын шэмэтэй шүүһэтэй тэжээл өөһэдөө малтажа абаад, фермэ дээрэ сэодэг. Тиихэ үедэ машина, тракторта һууһан хэдэн олон бэреэд басагадай хонгёо һайхан аялга татан, таряалан тээшэ үдэшэ үглөө гүйлгэлдэжэ ябахань харагдадаг.

Энэ фермын малшад һаяшаг зуһаландаа буугаа. Үдэшын наранай тонгойжо байхада, һаалиин малай зуһаланда ошообди. Дандаа сайбар зүһэтэй үүлтэртэ үнеэд байра байрадаа оронхой харагдаба. Тиигээд эндэ хүнэгөөр дүүрэн хөөһэтэй һүн бидон руу хойно хойноһоо эюулэгдэжэл байба.

Дашимаа Гимниндармаевна ажалша малша бүхы хүнүүдтэл адли, даамгай бэрхэ, даруу зантай эхэнэр. Тиимэһээ өөр тухайнь асуухада, юрэдөө олон юумэ дуугарангүй үсөөн үгөөр харюусана.

— Би Москва хото эгээн түрүүшынхеэ ошоһон байгааб. Тэндэ выставкэдэ һонирхоһон юумэн гэхэдэ, һү ехээр һаадаг оронойнгоо түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл тухай мэдэжэ абаха гэһэн байгааб. Илангаяа һаалиин фермэ дээрэхи хүндэ хүшэр хүдэлмэриие түрүү колхоз, совхозуудта хайшан гэжэ машина техникын оньһон аргаар хэдэг болоһоноор һонирхооб,—гэжэ Дашимаа хөөрөө һэн.

Юрэдөө нүхэр Очировагай һаалишан болохоһоо хойшо хэды дахин шагнал магтаалда хүртэһэниие тооложо барахаар бэшэ. Тусгаар хабтаһан соо дамбагар зузаан грамота дипломууд, магтаалнууд хадагалаатай байдаг. Нёдондо В. И. Ленинэй түрэһөөр алдарта зуун жэлэй ойн гүйсэхэ үедэ ажалдаа онсо шалгарһанай түлөө ойн баярай медальда хүртэһэн, мүн сарбуугай алтан часаар шагнагдаһан байгаа.

Золтой хүн гээшэ оортөө таараха, үнэн һайн сэдьхэлтэй ажалша нүхэртэй ушаржа, хуби заяагаа холбодог байна. Мүнөө Дашимаа тэрэнэй нүхэр Цэрэн хоёр залуу наһанайнгаа заяа хубиие ниилүүлээд, үнөр бай[...] гажа һуудаг.

Теэд бодото жаргал гээ[...] үнэн шударгы ажалаар ди[...] ерэдэг ха юм. Дашимаа гү[...] лууһаа хойшо ажалша хүнэй[...] нангин харгы дээрэ гараһан[...] тай. Ажалша-малша бүлэ [...] боложо өөдөө үндыһэн бай[...] Өөрынь аба Гимниндарма Р[...] эдир залууһаа хойшо коммун[...] тиин гэшүүн ябаһан. Нютаг[...] колхоз бодхоолсоһон хүн. һү[...] хорёод жэлдэ колхоздоо ходо[...] дираар ябажа гараа.

Мүн баһа түрэһэн эжынь— Ханда Мункуевна олон жэл[...] лишан ябаһан юм.

Зүгөөр энэ хүн гансал үхэр[...] хойноһоо дахаад, һү һаахые[...] ябадаг гэжэ хэлэхээр бэшэ. [...] зоной дунда этигэлтэй, хүндэ[...] һан хадань, тэрэниие Ивалги[...] ной Соведэй депутат болго[...] гаһан байгаа. Ажал хүдэл[...] урагшаа һанаатай ябахын[...] жуугаар Дашимаа олоной [...] оролдожо, һунгагшадай захяа[...] риие шууд дүүргэдэг байна.

Ивалга соогоо суурхаһан һаалишадай нэгэн Дашимаа Г[...] дармаевна Очирова орон [...] эдеэ хоолой зүйлнүүдые эл[...] болгохо гэһэн айхабтар шуха[...] рилго табиһан партиин XXIV с[...] түүхэтэ шиидхэбэриие бодо[...] рэнь бэелүүлхын түлөө нигэ[...] шадалаараа ажаллажа байна.

В. ГАЛДА[...]
Улаан-Үдын аймаг.

ДУТАГДАЛ ЭЛИРҮҮЛЭГДЭБЭ

Түнхэнэй аймагай арадай хиналтын комитет хүдөө ажахын продуктнуудай шанар шалгадаг инспекциин гэшүүдтэй хамта тоһоной заводой хэр зүбөөр колхоз, совхозуудһаа ороһон һүнэй тоһолигые тодорхойлдогые шалгажа үзөө. Энээнтэй хамта хэдэн дутуу дунда зүйл эндэ элирүүлэгдэһэн байха юм.

Тус заводой лабораториин хүдэлмэрилэгшэ С. О. Тонтоева һүнэй тоһолиг, гашалангирые хайша хэрэгээр шалгадаг, приборнуудаа хэрэглэжэ шададаггүй гэжэ тодорхойлогдоо. Имэ хойрог ябадалһаань боложо, хоёрхон һарын туршада колхоз, совхозуудай 138 литр һүн хиидэ хосорһон болоно.

Эдэ бүгэдэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, заводой ахалагша мастер Е. Сороковикова, технолог Д. Ш. Ангархаев, мүн директор Б. С. Демин гэгшэдэй даалгагдаһан тушаалдаа мууса хандадаг, һү тушаан абалгада анхаралаа багаар хандуулдагынь харуулна бшуу.

Арадай хиналтын комитедэй шиидхэбэрээр тоһоной заводой директор Дeминие түргэн саг соо эдэ дутагдалнуудаа усадхаад, ажахынуудта ушаруулһан хохидол гаргашыень харюулхыень баадхаа.

Д. Ш. Ангархаев, Е. Р. Сороковикова гэгшэдтэ яла тодхогдоо. Гадна нүхэр Тонтоевае ажалһаань сүлөөлхэ тухай эрилтэ директорай үмэнэ табигдаһан байна.

А. СТРЕКАЛОВСКИЙ.

Буряадай АССР-эй Вер[...]
Соведэй Президиумэй [...]

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕ[...] НО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУ[...] ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТ[...] В. Г. ХАРЧЕНКЫЕ ШАГ[...] ТУХАИ

Милициин органуудта олон [...] оролдосотой һайнаар хүдэлж[...] нэйнь түлөө, мүн 50 наһа гү[...] тэйнь дашарамдуулан, Кабанс[...] магай ажалшадай депутадууд[...] ведэй гүйсэдхэхэ комитедэй до[...] хэрэгүүдэй таһагай начальни[...] димир Григорьевич Харченк[...] рядай АССР-эй Верховно [...] Президиумэй Хүндэлэлэй гр[...] шагнаха.

Буряадай АССР-эй Ве[...] Соведэй Президиумэй Түр[...]
Б. СЕМЕ[...]
Буряадай АССР-эй Ве[...] Соведэй Президиумэй Се[...]
К. МАС[...]

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй [...]
1971 оной июниин 3.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай түрүү хүдэлмэришэд Александр Афанасьевич Дорофеев, Николай Мифтахович Мифтахов. Эдэ нүхэд мүнөө үдэр бүриингөө даабариие 135—140 процент дүүргэнэ.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

УРГАСЫН ХОЙНОҺОО ХАРУУҺАЛГА—МҮНӨӨДЭРЭЙ ШУХАЛА ХҮДЭЛМ[...]

БУРТАГ ҮБЬЭНТЭЙ БУЛТА ТЭМСЭЕЛ

Ороохо таряанай болон бусадшье ургамалнуудай үндэр баян ургаса абаха гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөлгын гол шухала зорилгонуудай нэгэн гэжэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүд соо онсолон заагдана.

Хэнэйшье мэдэһээр, таряанай газарые бог, буртаг үбһэгүй, сэбэр байлгажа шадаал һаа, бараг һайн ургаса абтадаг гээшэ. Юуб гэхэдэ, буртаг үбһэн газарай хүрьһэнэй шииг нойто, һайн үрэжэлыень бага болгожо, таримал ургамалда горитой хохидол ушаруулдаг ха юм. Гадна, буртаг үбһэтэй таряанай ургасын ороохоп шанараар муу байдаг, намар тэрэниие сэбэрлэхэдэ ехэ гаргаша гарана ха юм.

Тиимэһээ таряалангай буртаг үбһэ, үрмэдэһые сэбэрлэхэ гээшэ алишье талаараа тон шухала, гүрэн түрын удха шанартай асуудал болоно.

Эгээл мүнөө ороохо таряанай, мүн бусадшье таримал ургамалнуудай түлэг гаража байхада буртаг үбһэн баһал адли эбдүүсэн бултайлсажа эхилээ. Илангаяа хура бороогой хомор, гандуу үедэ буртаг үбһэн таримал ургамалда ехэхэн хохидол ушаруулжа, ургасыень эрид доошонь оруулжа болохо байна.

Таряалангай буртаг үбһэ сэбэрлэхэ хэдэн арга бии. Тэрэниие агротехническэ, химическэ болон бусадшье аргаар үгы хэжэ болоно. Мүнөө таримал ургамалай һаял гараад, буртаг үбһэнэйшье үшөө хүсэд һайса үндэһэлжэ, үндэр болошоогүй байхада, газарай хүрьһэнэй дээхэнүүр борнойлжо культиватор ябуулжа, тэрэниие үгы хэхэдэ таатай үе байна. Энээндэ үлүү ехэ гаргашашье хэрэгтэй бэшэ ха юм даа.

Тэрэшэлэн газарай хүрьһэнэй дээгүүрхиие оло дахин элдүүрилжэ, шииг нойтыень ехээр хатаажархихагүйн тула дээгүүрнь гербицид хоро сасажа, буртаг үбһыень сэбэрлэхэ һайн арга бии. Энээниие таатай хаһа сагтань хэжэ шадаа һаа, гектарай 1—1,5 центнерээр дээшээ ургаса абажа болохо байна. Жэшээнь, нёдондо Хяагтын аймагай Хүдэриин совхоз 890 гектар шэниисын таряалангай буртаг үбһэ химическэ аргаар сэбэрлэжэ, таряанай ургасые 3 центнерээр дээшэлүүлжэ шадаа. Хэжэнгын совхозойхид үнгэрэгшэ жэлдэ 2832 гектар шэниисын таряалан дээрэ хоро сасажа, буртаг үбһыень сэбэрлээд, га бүриһөө 2 центнерээр ехэ ургаса абаа.

Имэ жэшээнүүдые дурдаха болоо һаа олон.

Энэ жэлдэ республикымнай колхоз, совхозуудта бүхыдөө 250 мянган гектарта таряанай буртаг үбһэн химическэ аргаар сэбэрлэгдэхэ юм. Энэ хүдэлмэриие хаһа саг соонь һайн шанартайгаар хэжэ шадаа һаа, бүхыдөө 300—500 мянган центнер ороһон нэмэжэ абтаха жэшээтэй.

Ороохо таряанай ургасын үндэһэлжэ, дээрээ хэдэн һалаа набшаһатай боложо, һагсайжа эхилхэдэнь хоро хаяжа, буртаг үбһыень үгы хэхэ хэрэгтэй. Энэ хүдэлмэриие 20—25 хоног соо дүүргэхэ шухала. Энээнһээ дан эртэ гү, али бүри хожом хоро сасахада биратай үрэ гарахагүй.

Таряанай ургасын һагсайжа, һалаалжа байха үедэнь лэ шадаал һаа ехэ газарта гербицид хоро сасажа үрдихэ ёһотой. Манай колхоз, совхозууд самолёдоор агаарһаа хоро сасуулжа, таряалангай буртаг үбһэ сэбэрлэдэг болонхой гээшэ ааб даа. Тиимэһээ хүдөө ажахын авиациин самолёдуудые нэгэшье һаадгүйгөөр, бүтээсэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала. Гадна энэ хүдэлмэриие һайн шанартайгаар бүтээхын тула хаана ямар газарта хайшан гэжэ хоро сасахаб гэжэ эртэнһээ бодомжолхо хэрэгтэй.

Мүн «Сельхозтехникын» ургамал хамгаалха оньһожоруулагдаһан отрядуудай хүсөөр баһал горитойхон газарта хорон газарһаа сасагдажа, ургасын буртаг үбһэн сэбэрлэгдэхэ байна. Тиигэхын тула ажахынуудта бии байһан бүхы оньһон машина, тухеэрэлгэнүүдые хүдэлгэжэ, газарһаа хоро сасуулжа, буртаг үбһэ үгы хэхэ болоғдоно. Энэ талаар һайн дүршэлтэй болоһон ажахынууд бии. Жэшээнь, Кабанскын аймагай «Шергинский» совхоз нёдондо «ОВТ-1» түхэлэй дүрбэн машинаар богонихон болзор соо 3832 гектар таряанай газарта гербицид хоро сасажа шадаа һэн. Зарим ажахынуудта авиаци хэрэглэһэнһээшье ехэ хүдэлмэри эндэ хэгдэһэн болоно бшуу.

Гэхэтэй хамта, дан шанга наратай, ган гасуур болоһон үедэ таряанай газарта гербицид сасахада мүртэй үрэ гарадаггүй, хоронойнь хүсэн һула байна бшуу.

Гербицид хорые гансашье таряанай газарта сасаха бэшэ, мүн паар болгогдожо хахалагдаһан газарые буртаг үбһэгүй сэбэр байлгахын тула хэрэглэжэ болоно. Илангаяа хуурай уларилтай жэлдэ газарай хүрьһэ дахин элдүүрилжэ хатаажархихагүй гээ һаа, гербицид хоро сасахада эгээл таарамжатай. Энээниие самолёдоор гү, али тусхай машинаар газар дээрэһээ сасаха ёһотой. Манай республикын олонхи ажахынуудай таряалан дээрэ хяаг үбһэн ехээр урганхай. Энээниие үгы хэхын тула трихлорацетадай натри хоро гектарай 30 килограмм гэхэ гү, али 300 литр шэнгэн зүйл паараа хахалһан хойноо сасаха хэрэгтэй. Мухар-Шэбэрэй, Бэшүүрэй аймагуудай зарим ажахынуудта энэ хорые эртэшэг (май, июнь соо), тиихэдээ июлиин түр[...] хахадһаа оройтонгүй паар[...] сасахадань муу бэшэ үрэ [...]лагдаа.

Гансашье таряалан буртаг үбһые үгы хэхэ ба[...] тэрэнэй хаа хаанагүй [...] саашаа дэлгэрдэг газартан[...] сасажа, сэбэрлэхэ хэрэгтэй[...] таг үбһэнтэй тэмсэл ша[...] тухай» РСФСР-эй Верховн[...] дэй Президиумэй указай[...] таряалан, сабшалан, бэлш[...] сэрлиг, жэмэстэ саад, мо[...] гуулдаг газарнуудта, та[...] гын захаар, таряалангай [...] захаар, айлнуудай буусын[...] гаар, хооһон байһан газа[...] гаһан буртаг үбһэ сэбэрлэ[...] бүхы ажахынуудай урда[...] табигдана.

Үнгэрэгшэ жэлэй зун [...] шалгалта дээрэһээ харахад[...] гала Улаан-Үдын, Хорин[...] гын, Зэдын болон бусад а[...] магуудай ажахынууд энэ [...] эрилтын ёһоор дүүргэнэгү[...] публикын харгы замай а[...] гаанудшье энэ талаар [...] ажал хэнэгүй.

Нэгэ үгөөр хэлэбэл, бу[...]һэ үгы хэхэ, таряалангаа[...] байлгаха гээшэ бүхы аж[...]дай хүтэлбэрилэгшэд, мэрг[...] хүн зонойнь хамаг анхара[...] дуулха асуудал болоно. [...] үбһэнтэй тэмсэхэ гээшэ [...]дэрэй шухала хүдэлмэр[...] нэгэн болоно ха юм.

А. БУРТО[...]
ургамал хамг[...] республикын ста[...] нача[...]

Монголой Арадай хубисхалай 50 жэлэй ойдо

АНДА НҮХЭД

Дурдалга

«Алтан хэды удаан байгаашье ..., үнгэнь буурадаггүй» гэһэн ... урдын үгэ оножо хэлэһэн тон ... ргэн үгүүлбэри болоно. Совет ... нгол арадуудай хани барисаан ... рээн шэнги он жэлнүүдэй ошо... тума улам бэхижэжэ, шэргэшэ... й булаг мэтээр бурьялан бадар...

1941—1945 онуудта Эсэгэ оро... хамгаалгын Агууехэ дайнай үе ... Тиихэдэ совет сэрэгшэд фа... булимтарагшадтай тулалдан, ... хэрэгэй түлөө ами бэеэ хайр... гүй тэмсэжэ байһаниинь мэдээ... Тиин айхабтар хүндэ, бэрхэ... тэй зам дабажа гараһан байна. Монгол ороной арад түмэн ан... нүхэдтөө—Совет Армиин сэ... шэдтэ али бүхы туһаламжа ... рүүлдэг байһаниинь һанахада, ... саһаа дараха хэрэгтэ баһал ху... шаа оруулалсаһаниинь элирнэ.

Тэрэ үедэ манай ороной зүүн хилые хамгаалгада туһалһан аха дүү Совет ороной сэрэгшэд — алдарта 17-дохи армиин штаб Чойбалсан хотын оршондо байһан юм. Тэндэ сэрэгэй алба хэдэг нүхэд тухай дурасхаал бидэнэй сэдьхэл зүрхэндэ мүнхөөр үлэнхэй. Тэдэнэрэй алдарта хэрэгүүд хэтэ мүнхэдөө мартагдахагүй, һанагдажа ябахал. Эндэ сэрэгэй алба хэдэг байһан буряад зарим хүбүүд тухай дурдаха хүсэлтэйб.

Хэблэлэй худэлмэрилэгшэ Цырен Ахановтай танилсаһан тухайдаа хөөрэһүү. Хүүгэдэй хубсаһа наймаалдаг магазин манай аймагай түбтэ бии байһан юм. Тэрэнэй бишыхан байшангынь 1941 ондо столово болгогдоо һэн. Тэндэ Совет Армиин офицернүүд, мүн манайшье сэрэгэй дарганар хооллодог байгаа. Тиихэдээ танилсаа һэмди.

Тэрэ монголшуудай ёһо заншал, хэлэ мэдэдэг байһан тула монгол, совет сэрэгшэдэй харилсахада тэдэнэй оршуулагшань боложо туһалдаг һэн. Мүнөө олон нүхэд тэрэ үеын ушарнуудые дурдажа, һанан һанан ярилдадаг. Юуб гэхэдэ, хоёр ороной сэрэгшэдэй хоорондын харилсаа байгуулха, танилсуулха хэрэгтэ тэрэнэй ехэ нүлөөтэй байһыень тэмдэглэхэ шухала. Тиихэ сагта мүнөөнэйхидэл бэшэ, ород хэлэ мэдэдэг хүн үсөөн байһан гээшэ.

1942 ондо Цырен Ахапов Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо Жамсо Тумуновтай хамта ябадаг байһан дээрэһээ Монголой сэрэгэй дарганар Б. Базарсад, Н. Мядаг, А. Дэмбрэл болон бусадтай тэрэниие танилсуулаа бэлэй.

Тиихэдэ Б. Базарсад монгол эхэнэр тухай зураг зураһан, харин Жамсо Тумунов «Улаалзай» гэжэ уянгата шүлэг бэшэһэн юм. Нэгэтэ үдэшэ тэрэнээ монгол сэрэгшэдтэ уншажа, ехэ һонирхуулаа һэн. Мүнөө Ононой сангай ажахыда хүдэлмэрилдэг А. Дэмбрэл тэрэ үдэшэ тухай дурдан хөөрэжэ һуу..г. Аханов Цырен, Тумунов Жамсо гэгшэд хамта нүхэрлэн ябахадаа, монгол анда нүхэдтэйгөө хөөрэлдэжэ, сүлөө сагаа хүхюунээр үнгэргэдэг байһан.

17-дохи армиин ДКА-да үнгэргэгдэдэг баярай суглаанууд дээрэ ород, монголоор үгэ хэлэлгын болоходо, буряад оршуулагшад тэрэниие тайлбарилдаг байһан.

Монголой Арадай хубисхалай 50 жэлэй ойтой дашарамдуулан, аха дүү хоёр ороной арадуудай харилсаа холбооной бата нэгэдэлые һанан дурдан тэмдэглэе.

А. ДАШДЭНДЭВ,
Дурнада аймагай «Ваянуула» нэгэдэлэй ажалшан.

МОНГОЛОЙ АРАДАЙ РЕСПУБЛИКА. ЭНЭ ЗУРАГ УЛААН-БААТАРАЙ КАМВОЛЬНО ФАБРИКАДА БУУЛГАГДАҺАН ЮМ. ТУС ФАБРИКА СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ ТЕХНИЧЕСКЭ ТУҺАЛАМЖАТАЙГААР БАРИГДАҺАН ТҮРҮҮШЫН ПРЕДПРИЯТИНУУДАЙ НЭГЭН БОЛОНО. ҺАЯХАН ЭНДЭ БҮТЭЭСЭ ЕХЭТЭЙ ШЭНЭ МАШИНА БА ТҮХЕЭРЭЛГЭНҮҮД ТОДХОГДОЖО, ФАБРИКА ХОЁР ДАХИН ЕХЭ ПРОДУКЦИ БҮТЭЭН ГАРГАХА АРГАТАЙ БОЛОО.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ИНЖЕНЕР-ТЕХНОЛОГ Д. НАГМАЖЕВ, СОВЕТ МЭРГЭЖЭЛТЭ А. ЖЕВЛАКОВ ГЭГШЭД НООҺОН ХҮНЖЭЛЭЙ ШЭНЭ ЗУРАГ ХАРАЖА БАЙНА.

ТАСС-ай фотохронико.

Арадай кандидадууд

БЭРХЭ ЖОЛООШОН

Үглөөдэртөө барилга-хабса... 802 поездын полигондо элһэ..., — гэжэ Улаан-Үдын ашаа шэ... нэгэдэхи автоуправлениин аха... диспетчер Мария Петровна ... гай хэлэхэдэнь, жолоошон ... мир Петрович Потеряхин:

Хаанашье эльгээгээ һаатнай ха... й. Хэхэ юумэнэй биил байгаа болохо. Саашанхинь миниил мэ... хэрэг гээшэ ааб даа, — гэжэ ...тойгоор харюусаад, дүтэ байһан ... шэ тээшээ гэшхэлбэ. Сэнхир ... шэрэтэй ЗИЛ-555 түхэлэй ма... шэншэлнэ. Харгыда ябахада ... ушар тохёолдодог. Тиимэһээ ... жэтэй ябаха хэрэгтэй бшуу. ... мир Петрович Потеряхин тии... нарин жолоошодой нэгэниинь ... ба.

Арбан долоон жэлдэ жолоошо... хүдэлжэ байнаб. Энэ үе соо ... й ажахыда нилээд олон мянган ... ашаан шэрэгдээ. Шэнэ табан ... соо бүришье эдэбхитэйгээр хү... болонобди. Автотранспортаар ... табан жэлэйхиһээ 1,6 дахин ... шаа шэрэхэ гэһэн шиидхэбэри ... XXIV съезд баталан абаһан ... Энээниие бэелүүлхэ шухала ... го бидэнэй урда табигдаба гэ..., — гэжэ Владимир Петрович һа... ябаһанаа сэхэ руунь хөөрэнэ. ... долоон жэл соо оройдоол нэ... машина һэлгээ. Долоон жэлэй ...ха ЗИЛ-555 түхэлэй машина ... юм. Мүнөө энэ машинаяа ... мянган километр ябуулаад бай... Заводойнь инструкциин ёһоор ... мянган километр ябаһанайнь ... капитальна заһабарида орохо ...й ха юм.

— Энээхэн машинадаа үшөөл ... хүдэлжэ, ехэ ашаа шэрэхэл ...аб, — гэжэ тэрэ хөөрэхэ мүртөө ...ынгаа шорой тооһыень сэбэр... юм. Техникэдэ дурлаһан хүн ...ниис абаһаар лэ ойлгохоор. Тии... дадаа «түмэр хүлэгтөө» һайн ...һа хэжэ, эбдэрхэеэ забдаһан ...ень саг дары усадхажа шадана. ... хүдэлдэг нүхэдынь энэ түрүү ...шонһоо жэшээ абаха гэжэ яһа... ролдодог. Тииншьегүй лаха гээшэб! Нүхэр Потеряхин үдэшэндөө һуралсажа, автомеханигай курса дүүргэһэн. Жолоошоной нэгэдэхи классай үнэмшэлгэтэй.

— Ямаршье ажалда эльгээхэдэ арсажа байдаггүй. Хамаг юумэ саг болзор соонь хэхэ гэжэ оролдодог. Ёһотой хүдэлмэришэ хүн юм даа. Тиимэһээл энэ жолоошоноо эгээл харюусалгатай ажалда эльгээдэг гээшэбди, — гэжэ автомашинануудые ашаглалгын таһагай начальник Николай Гаврилович Арепьев бэрхэ хүдэлмэришэнөө магтажа байгаа һэн.

Үгэрһэн жэлдэ һэн. Владимир Петрович Потеряхиниие холын Витим мүрэн дээрэ хүүргэ барижа байһан барилгашадта туһалхыень эльгээһэн байгаа. Хоёр һара соо хэхэ даабаряа нэгэ һара соо дүүргээ. Тэрэ холоһоо хооһон машинаар бусахагүйн тула Яруунын совхоздо ошожо, түмэрэй хаядаһа ашаад ерээ һэн. Энэ жолоошон нэгэшье модоной зайда машинаяа хооһоор ябуулдаггүй. Тэрэнээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглажа шададаг. Тиигэжэ ашаа шэрэхэ халаан бүриингөө даабари 70—80 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Иигэжэ ажал хүдэлмэридөө харюусалга ехэтэйгээр хандадаг Владимир Петрович Потеряхин ашаа шэрэхэ үнгэрһэн табан жэлэйнгээ даабари хоёр жэл хахад соо дүүргэһэн байна. Хамта хүдэлдэг нүхэдынь ажалша түрүү нүхэрөө Улаан-Үдын горсоведэй депутадаар һунгаһан байгаа. Мүнөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэнхэй. Энэ ехэ найдалыень үнэн сэхэ ажалаар харюулхын тула Владимир Петрович Потеряхинай бүхы хүсэ шадалаа зорюулха байһанда этигэмээр. Тэрэ ашаа шэрэхэ табан жэлэйнгээ даабари дүрбэн жэл соо дүүргэхэб гэһэн шэнэ социалис уялга абаа.

К. ЖАМЬЯНОВ.

ОЛОНОЙ НЭГЭН

Басаганайнгаа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн тухай дуулахадаа, республикынгаа городууд болон хүдөө нютагуудаар һуудаг аханар, эгэшэнэртэнь эльгээһэн Василий Николаевич Маханчеевэй бэшэг соо иимэ мүрнүүд бии: «...Сэхынь хэлэхэдэ, би таанадые зон нүхэдтөө хүндэтэйгөөр, олониитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр ябаһай гэжэл сэдьхэдэгби. Энээхэн лэ харгы хүниие ёһото жаргалдань асарха бшуу. Хубиингаа хэрэгые ниитын хэрэгһээ илган бододог болоходоол хүн хосорхо, зондо гуһагүй болохын үүдэ татадаг... Энээниие Ларисынгаа хорёод наһандаа ойлгоһондо баярланаб. Депутадта һунгагдахадаа зоной найдалда хүрэхэ байха...»

«Шадаха юумыень тиимэ ехэ тушаалда дэбжүүлээ юм гү дээ! Юрэдөө, үдыл хүн гээшэ, үшөө үхибүүн!» — гэжэ тэрэ хэлээгүй, харин арбан нэгэн хүүгэдэйнь дороһоо хоёрдохинь бэшэндээ һургаал зааба бшуу. Тэрэ мүнөө хоёр одхон басагадаараа һуудаг. Бэшэниинь үни хада бэеэ даажа ошоһон. Эгээл ехэнь зоотехник, удаадахинь фельдшер мэргэжэлтэй байгаа, гурбадахинь хүдөө ажахын эрдэмэй кандидат, мүн багша, врач, хүдэлмэрилэгшэд бии. Василий Николаевичай гурбан хүүгэд авиационно заводто. Яруунын аймагай «Комсомольский» совхоздо багшаар хүдэлдэг байһан аад, пенсидэ гарахадаа город, үхибүүдтээ ерэһэн юм. Арадай гэгээрэлэй отличник, РСФСР-эй һургуулинуудай габьялата багша В. Н. Маханчеев өөрынгөө Лариса басаганда адли дүрбэн тэгшэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы наһаяа үгэһэн хүн гээшэ.

— Гэртэхимни ажалдаа оролдохо ёһотой, эрмэлзэлтэй, зондоо хүндэтэй яба гэжэ хэлэжэ байдаггүй. Манай бүлэдэ залхуу хүн үгы бшуу, — гэжэ Ларисын хэлэхэдэ Василий Николаевичай үхибүүдтээ эльгээһэн дурсагдагша бэшэгэй дэмы бэшэгдээгүйнь эли болоо һэн. Эсэгын, бүлын нүлөө Ларисын ябадалда ехэ байгаа юм бээзэ, тиибэшье өөрын эрмэлзэл, зориггүйгөөр холо ошохогүйш. Жэшээнь, авиазаводой парткомдо: «Ажалдаа Маханчеева атаархама оролдосотой», — гэжэ хэлээ һэн.

Тэрэ 1964 онһоо авиазаводто малярай хүдэлмэридэ һуража эхилээд, уданшьегүй өөрын мэргэжэлтэй болоһон байна, һүүлдэнь хүдэлмэришэн залуушуулай һургуулида ябажа 11-дэхиие дүүргээ, суг хүдэлдэг нүхэдэйнгөө найдал этигэмжэдэ хүртөө. Мүнөө заводойнгоо комсомолой бюрогой, цехэйнгээ эхэнэрнүүдэй соведэй гэшүүн юм, даалгагдаһан бүхы хэрэгтээ харюусалгатай, оролдосо ехэтэй, өөртөөшье, нүхэдтөөшье эрилтэтэйгээр хандадаг.

Улаан-Үдын авиационно заводһоо Ларисын гар хүрөөгүй агаарай онгосо гарадаггүй. Басаган самолёдуудые шэрдэн үнгэ зүһэ оруулдаг мэргэжэлтэй юм.

— Хатуу сэдьхэлтэй хүнэй зөөлэрхөөр, урмаа таһарагшын баярлахаар үнгэ самолёдто үгэхэ хэрэгтэй гэжэ намайе һургаһан мастер заадаг һэн, — гэжэ тэрэ хөөрэбэ.

— Тиихэдээ зорилготнай искусствын хүдэлмэрилэгшынхитэй адли шахуу ха юм!

— Ямар юм... Харин бидэ технологи, эстетикэ шудалдагбди. Уран зураашадай бүтээлнүүдтэй танилсадагбди. Тиигэнгүй аргагүйл. Манай хэрэгтэ хара ажал искусство хоёр нягта ниилэнхэй аад, бар хүсэн уран бэлиг хоёр адли хэрэгтэй болодог. Энэ ганса манай заводой бэшэ, харин мүнөө үеын бүхы предприятинуудай гол шэнжэ ааб даа.

Завод, хүдэлмэришэн гэхэдэ, юундэшьеб зарим хүнүүд тоһондо зуураһан комбинезон, балта ухаандаа оруулдаг. Тэдэ хүнүүдые манай Улаан-Үдэдэхи предприятинуудай юрын нэгэ «Теплоприбор» заводто асараа һаа, аптекарьнүүдэй ажалдаа байгшада адли нарин байдал хараха. Иимэ шэнэ шатада хүгжэн гараһан оронойемнай предприятинуудта Лариса Маханчеевада адли хүбүүд, басагад хүдэлдэг. Тэдэнэр шэнэ үе сагай мэргэжэлтэд мүн болоно. Эдэ оломнай Эсэгэ оронойнгоо гол тулгууринь, найдаха найдалынь ба ерээдүйнь гээшэ.

— Россин Федерациин, манай республикын Верховно болон городой, районуудай, нютагуудай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй список харахада залуушуул, минии басаганай үеынхид ехэ олон байна. Энэ минии, наһажаал коммунистын, шэнэ совет хүниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ бүхы наһаяа үгэһэн хүнэй харахада баярлахаар лэ даа. Дэмы оролдогдоогүй, найдамтай халаан бэлдэгдээ байна гэжэ һанаандаа урмашаха юмби, — гэжэ наһажаал багша Василий Николаевичай хэлэхэдэ нээрээшье ойлгохоор.

Энэ найдал бидэнэй сэдьхэлдэ түрүүлэн ябаашадай нэгэн Лариса Васильевна Маханчеева мүн болоно.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ШУДАРГЫ МАЛШАН

«Коммунизм» колхозой гэшүүд Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар колхозойнгоо түрүү малшан Жамса Тулаевич Унжуевые нэрлэһэн.

Жамса Унжуев малшанай бүлэдэ түрэһэн юрын лэ малшан. Урдань малшадай үхибүүдые «мал соо түрэһэн» гэжэ хэлсэдэг бэлэй. Энэ нэгэ талаар зүбшье һэн ааб даа. Хара бага наһанһаа малаа дахаха баатай болодог байгаа бшуу. Жамса эдир наһандаа малшанай ажалтай танилсажа, уг гарбалайнгаа мэргэжэлдэ дүршэжэ эхилһэн юм.

Аха нютагта хамтын ажахы—колхозуудай тогтоходо залуу Жамса хүбүүн колхоздо ороо һэн. Тэрэ үедэ хори наһа үшөө хүрөөгүй ябаа. (1915 ондо түрэһэн юм). Залуу наһанайнгаа эди шэди хамтын ажалда гаргажа, шударгы бэрхээр хүдэлдэг һэн. Үхэршэн, адуушан, орошон — тэрэнэй мэргэжэлнүүд.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэһээ урдахана тэрэ сэрэгэй албанда татагдаа.

Дайнһаа гэртээ бусажа ерэмсээрээ, колхозойнгоо ажалда хам оролсоо. Богонихон саг соо һүнэй фермые даагшаар хүдэлөөд, адуушан болохо гэжэ шиидэбэ.

Жамса Тулаевич адуушанаар тэбхэр арбан жэл соо ажаллаба. Арбан жэлэйнь ажалые гүрэн түрэмнай үндэрөөр сэгнээ. Адуун һүрэг олошоруулха хэрэгтэ шэн габьяатай байһанайнь түлөө «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнаа һэн. Амгалан ажалайнь түрүүшын шагнал тэрэниие үшөө ехэ амжалтануудта зоригжуулһан байгаа. Жамса Тулаевич 1953 онһоо эбэртэ бодо мал харууһалдаг болоо. Малшанайшье тушаалда яһала оролдосотойгоор хүдэлмэрилжэ ябана. Зун бүхэндэ холын хээрын бэлшээринүүдтэ зөөжэ гарадаг, малнуудтаа һайн хүшэ тамир абхуулдаг. Үбэлжэлгые һайнаар, гарза хоролтогүйгөөр үнгэргэхэ гээшэ зундаал хүдэлһэнэй аша үрэ бшуу. Мал харууһалгые һайнаар эрхилһэнэйнгээ түлөө Ж. Т. Унжуев 1966 ондо «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэжэ хоёрдохи медаляар шагнагдаба.

Үнгэрһэн жэлдэ тэрэ 195 толгой мал харууһалаа. Тэдэнэйнь 120-ниинь һарлаг үнеэд юм. Зуун эхэ һарлаг бүриһөө 94 тугал абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээһэн байна. Тугал бүхэниинь эхэһээн һалгаагдахадаа дунда зэргээр 130 килограмм татаа. Энэмнай манай Аха нютагай байгаалиин оршон байдалда эрхим түйлалта гээшэл.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илаһанайнгаа түлөө Жамса Унжуев «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ «Шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн ойн баярай медаляар шагнагдаа.

Иимэл даа Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутадта кандидадаар холын Аха нютагһаа дэбжүүлэгдэһэн ёһотойл ажалша бэрхэ хүнэй ажалай намтар.

В. ГАЛСАНОВ.

„Тэрэнэй тэмсэл—манайшье тэмсэл!“

...э «хэрэгые» зоргоороо уридан шиидхэхэ бэзэбди гэжэ засагхид анхан һанаһан байгаа. Тии... Анджела Дэвисые, негрнүүдэй эрхын түлөө баһа нэгэ тэмсэлшэ Рачел Маджи гэгшые сүүдлэхэ ...эй түрүүлэгшээр мэдээжэ ра... Алан Линдсей томилогдоһон ... Худал хуурмагаар гэмнэгдэжэ, ... үгтэһэн негр-коммунистка ту... хэрэгы шэрүүн шиидхэбэри ...даа тэрэ галзуу һанаагаашье ...огүй һэн. Теэд тэрэ Линдсейе ...ом расис үзэлтэй» хүн гэжэ ...улаад Анджела ба тэрэнэй ад...ууд хархис судьягай кандида... сүүдһээ холодуулжа шадаһан ... Тиихэдэнь, Линдсейдэл хар... судьянарые баагаар дахин һуул... гээдшье засагаархид туршаад ... һэн. Тэрэ бүгэдэ дээрэһээ бо..., сүүдэй процесс унжагайран, ...икан арадай алдарта басаган ...шье, мүрдэлгэшьегүйгөөр түр... соо хахад жэлһээ үлүү саг соо ...жо һууна.

...алуу коммунисткын зориг ...лхын тулада хэжэ боломоор ...тай юумэ дуулан хэгдэнэ. Ган...ыень камера соо һуулгана. Не...ээ орсйдоо хахадхан час соо ...рта гаргана. Камера соохи гэ...йнь муу байһан дээрэһээ нюдэ...ь хараа улам муудажа байн... Тон муугаар эдеэлүүлнэ: баг...ада, тиимэ эдеэ хоолоор Анд...ын бэеын элүүрые муудуулхала ...ын зэд һанана ёһотой.

...бшье ямаршье ядарал зобо... Анджелын хатуу зоригыень мо...жо шадаагүй. Түрмэдэшье һуу...а тэмсэлээ үргэлжэлүүлһээр. Шо...ынданай хана шобто сохижо гара... тэрэнэй эрид зоригтой мэдүүл...үдынь сохом тэрэниинь гэршэ... харуулна. Заахашье гэмгүй... хаалтада һуужа байгаа сагаа миин үхүүлнэгүй, харин научна ажал-ябуулгаяа үргэлжэлүүлхын тула хэрэглэнэ. Негр литературын философско удха тухай диссертаци бэшэхын тулада түрмын библиотекэһээ ном абажа байха болобо.

А. Дэвисэй тала баригшадай дураа гутан зэбүүрхэхэ бүринь, тэрэ басагые сүүд болотор гар даабарида табихаһаа Калифорниин засагаархид үсэд нэтэрүүгээр арсана. Теэд Урда Вьетнамай олон үбгэд хүгшэдые, эхэнэрнүүд ба үхибүүдые алаһанайнгаа түлөө бүхэли наһаараа хаагдаһаар шиидхэгдэһэн, Сонгми тосхонойхидо алуурша, американ армиин лейтенант Уильям Колли гэгшын зууршалга барьяд, офицернүүдэй зохид һайн байра соо һанаа амар һуужа байхадань, ямаршье зэмэгүй залуу коммунистка ганса хүнэй камера соо зобоогдожо байха юм. «Негритянка, коммунис партиин гэшүүн, политическэ шалтагаанаар хаалтада һуужа байгшадай эрхын түлөө эдэбхитэй тэмсэлшэ байһан туладань лэ, сохом тиимэ шалтагаан дээрэһээ Анджела Дэвисые гар даабарида табинагүй гээд тоолонобди», — гэжэ Америкын жиирэй олон хүнэй гараа табижа, Калифорниин засагаархидта эльгээһэн зууршалга бэшэг соонь хэлэгдэнэ.

Анджела Дэвисые гар даабарида гаргаха гэһэн эрилтээ США-гай Коммунис парти һая мэдүүлһэн байгаа. Политическэ шалтагаанаар хаагдаһан хүнүүдые хамгаалха талаар Коммунис партиин национальна комиссиин түрүүлэгшэ Джеймс Торми уряа толилхо зуураа, американ арадай хатуу зоригтэ ..., басаганда тон буруугаар, хуули бусаар хандажа байһыень тэмдэглэбэ. «Анджела Дэвис долоон һара соо түрмэдэ һуужа байна, гэхэтэй хамта, хүниие алахада хабаадалсаба гэһэн худал гэмнэлгээ правительство дабтаһаар дабтажа, үнэн бодото ушарыень американ арадта хэлэжэ үгэхэ Анджелын аргыень хаһапан байна.

Америкын бүрил олон зон Анджела Дэвисэй тала барин оробо. Негрнүүдэй «Хара Ирбис» гэжэ парти коммунисткые сүлөөлхэ шанга эрилтэ табиба. «США-гай хара шарайта зоной, дарлагданги бүхы зоной ажаһуухын, ажамидархын түлөө тэмсэлдэ, расизм, фашизм ба империализмда эсэргүү байлдаанда бидэниие нэгэдүүлэгшэ һүлдэ тэмдэг болгошо манай дүү басаган Анджела Дэвистэ бидэнэрэй али зэргын дуратай байһые бүхы зон мэдэг лэ гээд «Хара Ирбисүүдэй» парти хүсэнэ» — гэжэ тэрэ партиин мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

США-гай түрүү эмхинүүдэй олон тоото жагсаалнууд ба митингнүүд «Анджела Дэвисые сүлөөлхэ!» гэһэн лозунг доро мүнөө үедэ үнгэргэгдэнэ. Нью-Йоркдо үнгэргэгдэһэн майн нэгэнэй жагсаалда хабаадагшад «Тэрэнэй тэмсэл—манайшье тэмсэл!» гэһэн лозунгнуудые барижа ябаба. А. Дэвисые хамгаалха комитедэй хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн Шарлен Митчелл гэгшын США ба бусадшье оронуудта Анджелые сүлөөлхын түлөө ябуулагдажа байгаа тэмсэл тухай хөөрөөе нэрьемэ альга ташалгаар тэдэнэр угтаба.

Анджелые сүлөөлхын түлөө 200 гаран комитет Холбоото Штадуудай элдэб штадуудта мүнөө үедэ хүдэлжэ байдаг юм гэжэ ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө Ш. Митчелл хэлэбэ. «Дэвисые ха... лгын жасада» оруулагдаһан мүн...энэй тоо ходо нэмэнэ. Сүүдтэй холбоотой ябуулгануудта тэрэ мүнгэнһөө гаргашалагдадаг, мүн гар даабаряар табиха болоо һаань, баһа мүнгэ гүйлэхэ хэрэгтэй болохо. Жиирэй олон мянган американ зонһоо тус жасада мүнгэн ороно. Урда Вьетнам худар баагаар эльгээгдэһэн олон солдадууд мүнхэлэлгынгөө мүнгэ тэрэ жасада баһа оруулдаг байна.

Анджелые сүлөөлхын түлөө тэмсэгшэдые засагаархид мүрдэн хэһээдэг. Жэшээнь, Дэвисэй дүрсэтэй ба «Анджелые сүлөөлхэ!» гэһэн үгэнүүд бэшээтэй үбсүүнэй тэмдэг зүүнхэй ажалдаа ерэһэнэйнь түлөө Детройтын хилээмэ баридаг газарта хүдэлэгшэ негритянка Ори Джонс гэгшые хүдэлмэриһөөнь гаргажа хаяа һэн. Пекарниин үшөө нэгэ хүдэлмэришэн баһал тэрэ мэтээр гаргагдаа.

«Манай дайшалхы уряае, «Анджелые сүлөөлэгты! »гэжэ дэлхэйн бүхы хэлэнүүд дээрэ зэдэлжэ байгаа уряае камера соо гансаараа һуухадаа дуулана гүш, Анджела?» — гэжэ американ поэтесса Эдит Сегал бэшээ һэн. Олон түмэнэй тэдэ эрилтэнүүд бүхы хаалта боолтонуудые, зай забһарые дабажа, Сан Рафелиин түрмэдэ һуужа байгаа басаганда хүрэнэ. Тэрэнэй нэрэ дээрэ, мүн тэрэниие хамгаалха комитедүүдэй нэрэ дээрэ дэлхэйн бүхы заха хизаарнуудһаа олон мянган бэшэг телеграмма ба дурасхаалта бэлэгүүд ерэжэ байдаг.

Будапештдэ һая болоһон, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Ассамблейдэ хабаадалсаха уряал А. Дэвистэ ябуулагдаһан байгаа. Дэлхэй дээрэхи анха түрүүшын эхэнэр космонавт, Совет эхэнэрнүүдэй комитедэй түрүүлэгшэ Валентина Николаевна-Терешкова гэгшэһээ Анджелын нэрэ дээрэ урин дулаан бэшэг ерээ бэлэй.

А. БОРОНИН,
(ТАСС-ай корр.).

Нью-Йорк.

Асуугты — харюусахабди

УРЬҺАЛАМЖЫН МҮНГЭН ЯМАР ГУРИМААР БУСААГДАХАБ?

Иимэ асуудалтай бэшэг Ахын аймагай колхознигууд нүхэд Шагжиева, Гомбоева гэгшэд манай редакцида эльгээжэ, харюу үгэхэ гуйлтатайгаар хандаһан байна.

Дайнай һүүлээр арадай ажахые һэргээн бодхоолгын жэлнүүдтэ гаргагдаһан гүрэнэй урьһаламжын мүнгэнэй ямар гуримаар бусаагдаха байһаниие Буряадай АССР-эй гострудсберкасса ба госкредидэй управлениин ахалагша инспектор нүхэр Гомбоев газетымнай уншагшадта иигэжэ харюусана:

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1957 оной апрелиин 19-нэй тогтоолой үндэһөөр, гүрэнэй урьһаламжын үриие 1977 онһоо эхилэн, 20 жэлэй турша соо бусаагдахаар хараалагдаһан байгаа.

Ажалшадай байдал һуудалай, культурна хэмжээн дээшэлээ, оронойемнай экономико улам хүгжөөхэ бата бэхи бааза байгуулагдаа.

Арад зоной байдал һуудал һайжаруулха зорилгоор хэдэн хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлхээр хараалагдаа. Тэрэ тоодо гүрэнэй доторай урьһаламжын үриие болзорһоонь урид бусаахые КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев партиин XXIV съезд дээрэ дурадхаһан юм.

1947 онһоо 1956 он хүрэтэр гүрэнэй доторой 11 урьһаламжа гаргагдаһан байха юм. Тэдэ урьһаламжа хамта дээрээ 25 миллиард 800 миллион түхэригтэ гаргагдаһан байгаа.

Партиин Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет 1974 онһоо эхилжэ, урьһаламжын мүнгые болзорһоонь урид бусаажа эхилхэ гэжэ дурадхаа.

Тэрэ үри бусаалга иимэ гуримтайгаар үнгэргэгдэхэ гэжэ хараалагдана гэбэл: 1974—1975 онуудта жэл бүхэнэй 1 миллиард түхэриг, 1976—1980 онуудта жэлэй 1 миллиард 200 миллион, 1981—1985 онуудта жэл бүхэнэй 1 миллиард 500 миллион, 1986—1989 онуудта жэл бүриин 2 миллиард, 1990 ондо 2 миллиард 300 миллион түхэриг бусаагдаха.

Тиимэ дээрэһээ гүрэнэй үри бусаалгын болзор зургаан жэлээр хороогдохо болонхой.

АЛТААР СЭНТЭЙ АНГАЙ АРҺАН

Түнхэнэй ан үсхэбэрилдэг ажахын коллектив үнгэрэгшэ наймадахи табан жэлэйнгээ даабари үлүүлэн дүүргэһэн. Бүхы табан жэлэй хугасаа соо 384 мянга 780 түхэригэй ангай арһа гүрэндэ худалдаха түсэбтэй һаа, тэрэнээ 624 мянганда хүргэжэ, урдаа табиһан зорилгоёо үлүүлэн дүүргээ һэн.

Ажалдаа түйлаһан амжалтаараа урмашаһан тус ажахын хүдэлмэришэд юһэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ эрхим һайнаар хүдэлхые шиидэжэ, социалис уялга абаба. 1971 ондо 148 мянган түхэригэй арһа гүрэндэ тушааха байбал, 200 мянган түхэригтэ хүргэхэбди гэжэ тэдэнэр үгэеэ үгэбэд.

Хэлэһэн үгэеэ хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тулада тэдэнэр эмэ үнэгэн бүхэнөө үрэжүүлхэ, нэгыеньшье һубайруулхагүй гэжэ оролдоно. Жэшээлхэдэ, тус тустаа 60 халтар хара үнэгэ харууһалдаг Г. Ш. Потеева, Г. Д. Дабаева гэгшэд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Эдэнэр тус тустаа 216 гүлгэ түрүүлжэ, тэнжээхэ түсэбтэй юм. Зүгөөр мүнөө үедэ Потеева 246 гүлгэ, Дабаева 262 гүлгэ түрүүлээд, түлжүүлнэ.

Г. С. Климов 40 толгой сэнхир сагаан үнэгэ харууһалдаг. Энэ жэлдэ тэрэ 288 гүлгэ абаха түсэбтэй һаа, 355 гүлгэ абаад байна.

Тус ажахы бүхы дээрээ 120 халтар хара үнэгэнһөө 432 гүлгэ абаха байбал, мүнөө үедэ 558 гүлгэ абаа. Июниин 20 болотор бүхы дээрээ 3000 гүлгэн абтажа, түлжүүлэгдэхээр хүлеэгдэнэ.

Б. МАШКИНОВ.

Балдан ЯБЖАНОВ

ЗОНОЙ ДУНДА БААТАР ТҮРЭДЭГ

(„Саянай домог" гэжэ повестьһоо)

Балдан Ябжанов үнинһөө хойшо рассказуудые бэшэдэг гэшэ. Тэрэнэй рассказууд номой хэблэлдэ, «Байгал» журналай хуудаһануудта хэблэгдэдэг байха юм.

Авторай һүүлэй үедэ бэшэһэн рассказууд удхынгаа, уран мэргэжэлэйнгээ талаар нилээд дээшэлһэн байна. Мүнөө Б. Ябжанов «Саянай домог» гэжэ томо повесть бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ повесть соогоо Советскэ Союзай Герой Жамбал Тулаевай образые һонирхолтойгоор харуулжа шадаба, мүн дайнай үеын колхозой ажабайдал һайнаар зураглагдана.

Энэ повесть авторай зохёохы ажалайнь саашанхи хүгжэлтын ээлжээтэ шатань боложо үгэнэ.

Цэрэн ГАЛАНОВ.

Һүрөөтэ шэрүүн сагаймнай гажарал гомдолоор дүүрэн үдэрнүүд маанарай бэрхэшээлтэй хүндэ ажабайдалда ямаршье үршөөл хайрагүйгөөр үнгэржэл байна...

Волгын эрьедэ боложо байгаа ехэ тулалдаан маанарай сэдьхэл зүрхые аймшагтай үбшэнтэйгөөр шэмшэрүүлжэ, бидэнэй ерээдүйн амидаралые шиидхэһэн мэтэ аймшагтайгаар, угаа һүрөөтэйгөөр үзэгдэнэ. Европын арбан дүрбэн гүрэнүүдээр тогтон торонгүй дабхижа гараһан галзуу фашистнуудай газарааршье, агаарташье шатааһан гал түймэрые манай хүбүүд лажа тогтоожо, саража байнаб гэжэ һанахадаа, бүхы бэешни дагжа һүрэн, хүйтэн хүлһэ адхархаш даа. Иигэжэ эгээл эрхим, эрхим хүбүүднай юугээршье сэгнэшэгүй ами бэеэ Илалтын нангин хэрэгтэ үгэжэ, үрэ хүүгэдээ, эжы абанараа, хонгор хайрата инагуудаа үншэрөөһөөр лэ байна. Юрэдөө, колхоз соомнай үншэрөөгүй хүн үгы болобо. Хүнүүд арюун сэбэр агаараар бэшэ, аюул зоболонгоор, үншэрэлгын уй гашуудалаар амилна гэжэ нэгэ заримандаа һанахаш. Зүгөөр хүн гээшэмнай тэмсэлэй хэрэг дээрэ айхабтар бүхэ, булад шэрэм шэнги хатуу юм байна. Даашагүй хүндэ уй гашуудалда дарагдаһаншье мүртөө тулалдажал, тэмсэжэл ябаа эжынэр, эгэшэнэр, баабайнарай зориг хүсэлые ондоо нюдөөр хаража, үршөөл хайраар халиһан бодолнуудта абтадаг болобоб. Теэд арад зонойнгоо гажарал, гомдолоор жэгнэгдэһэн сэдьхэлые заһаха, залгаха шадалгүйдөө эльгэ зүрхөө эбхэрүүлэн, сүхэрхэш даа.

Амидарал, тэмсэлэй хүсэн гээшэ тон ехэ юм байна. Зоболон жаргал хоёрой хоорондо үлгэлдэжэ байһаншье мүртөө бидэ һуралсал, хэшээлээ орхингүй һуралсажал ябанабди. Мүнөө Дэнсэмэ, Гатаб бидэ гурбан бэшэ үетэн нүхэдтэеэ хамта шалгалтаяа үгэжэ, хүгжэлтын нэгэ табсанһаа нүгөөдэдэнь дамжажа гараһан зон хадаа үлэн хооһоншье һаа, урматай, баяртайнууд гэр тээшээ һалирнабди.

Дээрэмнай—оёоргүй сэгээн тэнгэри, замхашагүй баяр, бахархалай хүгжэм. Сэлмэг агаарһаа аһалдаһан боро эреэн булжуухайд сүлөөтэ, сэнгэлиг аялгаяа бидэн дээрэ дэлгэнэ. Үнгэ бүриин сэсэгүүд уран гоёор нэхэгдэһэн хибэс мэтээр урдамнай дэлгээтэй. Эхэ нютагаймнай эдэ бүгэдэ хүгжэлтэ, хүгжэм маанарай дура татанхай.

— Сэсэрэн абгайһаа бэшэг ерээ,—гэбэ Дэнсэмэ.

— Юу бэшэнэб?

— Хаанаһаа бэшээб?!

Иигэжэ Гатаб бидэ хоёр зэргэшэхүү асуубабди.

— Фронт оробоб гэжэ бэшээ. Сталинград шадар...

— Амар һайн ябажа ерэхэ бэзэ,—гэжэ хэндэшье бэшэ, өөртөө хэлэһэн шэнгеэр дуугарбаб.

— Өөрынь зол мэдэхэ юм бэзэ даа,—гэжэ Гатаб һанаа алдаба.

— Тайбан саг байхаяа яагааб даа?—гэжэ Дэнсэмэ һанаа алдаба.—Тиигээ һаа, хүн бүхэн сэдьхэл дүүрэн, баяртай, золтой байха бэлэй.

— Бү хэлыш, хари,—гээд Гатаб агшан зуурхана үгэдөө шүдэрлэгдэжэ зобошобо.—Энэ үхэдэл Гитлер гээшые ямар эхэ түрөө юм?!.. Хүн бэшэ, шулмасһаа түрэһэн арьяатан! Хэды миллион хүнэй ами бэеы барабаб даа?

— Иимэ ороолон болохо юм гэжэ мэдээгүй юм гү даа,—гэбэб.—Мэдээ һаа, тэрэ доронь тэпэ бажууха байгаа. Үхэлэйнь саг ойртоо. Сталинградта тэрээнэйш һүрөө һүлдэнь дарагдаа.

— Энэ дайнай дүүрэбэл, дэлхэй дээрэ мунхэ жаргал тогтохол даа,—гээд, Дэнсэмэ намһаа баталамжа эриһэн мэтээр урдаһаам хүлеэнгеэр хараба.

Гатаб юундэшьеб миһэрээд, мэхэтэйхэнээр намда энеэгээдхибэ:

— Ай даа, тиигэбэл шимнай сэбэрһээ сэбэр, сэсэнһээ сэсэн үхибүүдтэй болохош даа,—гээд, лажаганаса энеэһээр гүйшэбэ.

Дэнсэмэ хойноһоонь намнаад, хүсэжэ ядахадаа, сүүмхээрээ шэдэжэрхибэ. Гатабай гэнтэ халба һүрэхэдэ, сүүмхэнь шорой соо пус байса унашаба.

— Тэнэг хүнтэй юу хэлсэхэбши даа!—гэжэ ябаад, газарһаа үнөөхи сүүмхэеэ абажа, шорой тоорогыень гүбихэ хоорондоо, харасаараа минии харасатай уулзажа, намһаа эшэһэншье, мүн намда талархаһаншье шэнгеэр миһэрхэдэнь, заяа хубиингаа талаанда һогтоноб.

— Дэнсэмэ!

— А-а?

— Дэнсэмэ!

— ...?

— Ши... ши... минии зүрхэн соомниш!

Дэнсэмэ тулгардашаба. Тэрэ нэгэ урдаһаам, нэгэ тээ холохоно энеэбхилжэ байһан Гатаб руу хараад, арай дуулдахаар гүбэд гэбэ:

— Гатаб... Гатабһаа аягүй,—тиигээд газарһаа нэгэ монсогорхон шорой саб шүүрээд, Гатаб тээшэ гүйшэбэ.

Долгисоһон, доһолһон мэдэрэлдээ һабагдажа һэгшэһэн би энэ агшан зуура юун тухай шэбшэһэн, бодоһоноо ойлгобогүйб. Гансал Дэнсэмын улаан бургааһандал уян зөөлэхэн матаргайень, наранда дүрэд гэһэн нарихан ута хүзүүн дээрэ омогохоноор дээшээ үргэгдэһэн толгойень, нюрган дээгүүрнь хоёр тээшээ шэдэгдэһэн елэн хара гүрэлөө гэзэгыень хараһаар, далай соо тамарһан онгосо дээрэ байгаа хүндэл хоёр тээшээ хэлбэлзэһээр үлэбэб. Хүл дороо газар мэдэрэнгүй, иигэһээр моридой хашаанда ерэхэдэмнай, хүн зон сугларанхай, тэдэнэй дунда Енжин Майсановичай хонгёохон хоолой соностоно:

— Манай нютагай хүбүүн, та бидэнэй танил тала Жамбал Ешеевич Тулаев Советскэ Союзай Герой болоо!—гэһэн үгэнүүд шэхэндэм хадагдашабал даа.

Маанарай баяр, бахархал амһарһаань дэлбэрһэн һүндэл адляар гэнтэ дэлбэржэ, эдеэлжэ байгаа морид сошордонгёор хэнхинэлдэшэбэ.

Би эжэлүүдгүй Дэнсэмэ тээшэ эрьеэдхибэб. Үдхэн, ута һорьмоһондонь торолдожо байһан дуһалнууд энеэбхилэн һагад нюдөө сабшахадань, хасар дээгүүрнь доошоо мухарилдашаба.

Арбан табан наһан. Ажабайдалайнгаа замые эхилжэ ябаа хүнэй эгээл хонгор наһан. Энээхэн эшэгэн наһанайнгаа энеэдэн дээрэ түрэһэн, эсэгэһээ гээгдэжэ үншэрһэн. Жамбал абгыингаа аша габьяада баярлаһан, уярһан мэдэрэлдэ һабагдажа байгаа Дэнсэмын доһолһон сэдьхэлые урмашуулха үгэ олохо шадалгүй, эндэ сугларһан зоной урма баярта һогтоһон би ойлгошогүй дабхасалдаһан зүрилдөөтэй бодолнуудта абтанаб.

Гэнтэ обёорон гэһээм, Дэмбэрэл-Доржын нибии хажуудамнай хүрэжэ срээд байба.

— Юун суглаан боложо байна аал, хүүгэдни?—гэнэ хүгшэн.

— Тиимэ. Жамбал ахамнай Советскэ Союзай Герой болоо!

— Ай бурхамни, юугээ хэлэнэш, хүбүүмни!—гээд хүгшэн юундэшьеб наманшалаад абаба.—Хада бурхадынь хараа ха юм даа, хүбүүемнай!

— Теэбии, ааляар,—гэжэ Дэнсэмын шэхэндэнь шэбэнэхэдэ, хүгшэн тархяа дохижо байгаад, энеэбхилнэ, нёлбоһоо аршана.

— Хүндэтэ нибиинэр, эгэшэ, дүүнэр!—гэжэ парторг үгэеэ саашань үргэлжэлүүлнэ.—Бидэ мүнөө дэлхэйдэ үзэгдөө, дуулдаагүй дай дажар дарахын тула эгээл эрхим хүбүүдһээн, аха дүүнэрһээн, хайрата нүхэдһөөн гээгдэжэ, зоболон гашуудалай шуурган соогуур хатуужаабди. Мүнөө бидэнэй гашуун нёлбоһон, хүшэр хүндэ ажал миин хосороогүй гэжэ ойлгожо байнабди. Мүнөө хорото дайсанаа һүнөөжэ байхадаа, манай нютагһаа алдарта баатарай тодороод байхада, бидэ аргагүй ехээр баярлажа, омогорхожо байна гээшэбди!—гэжэ Енжин Майсановичай үгэеэ түгэсхэхэдэ, бидэшье нэрьешэбэбди. Маанарай альга ташалганһаа газар доһолходол гэнэ.

Дэмбэрэл-Доржын нибии парторгын хажууда ошобо. Тиигээд боожо ябаһан пулаадаа абажа, юундэшьеб нюураа аршаба.

— Балжарайда ошоод харижа ябатараа, таанараа хараад ерэбэб,—гэбэ хүгшэн.—Иигэжэ маанараа урмашуулжа байхадаа, һайнши даа, хүбүүмни,—гэжэ хүгшэн Енжин Майсановичта баяр хүргэбэ.

Тиигээд хэлэхэ үгэеэ оложо ядаһан шэнгеэр, нэгэ гараараа сээжэеэ тэбэрин һагад, эндэ сугларһан зонһоо үршөөл гуйһан мэтээр түр зуурахана зогсобо.

— Жамбалаа Герой-баатар болоо гэжэ дуулахадаа, угаа ехээр урмашажа, баярлажа байнаб... Тиихэдэ дайгаа даража, орон нютагаа, үрэ хүүгэдтээ хүбүүдэймнай бусажа ерэхэнь ойртожо байна ха юм даа... Хүбүүднай баран бүгэдөөрөө амар мэндэ ерэһэй даа гэжэ үдэр һүнигүй зальбарнаб,—гээд хүгшэнэй хургандаа зүүжэ ябаһан бэһэлигээ мулталхадань, наранай гэрэлдэ тудаһан тэрэ сэнгүй зөөринь гэнтэ нюдэ һаргаагаадхина.

— Дэмбэрэл Доржынгоо эсэгэдэ гарахадам, эхэ эсэгын үгэһэн бэһэлиг юм. Бэри басагандаа бэлэглэхэ гэжэ хадагалжа ябаа хүм,—гэхэдэнь эндэ сугларһан нибиинэр, эгэшэнэр һугшаралдаад, хүнэй уян хүдэлөөд, тэсэхын аргагүй.—Мүнөө битнай ажал хэжэ диилэхэеэ болёоб, хүүгэдни. Энээнһээ ондоо юугээр хүбүүдтэе туһалхабиб даа?.. Минии нэрэһээ саашань дамжуулыш даа, хүбүүмни,—гэжэ шэшэрһэн хоолойгоор дуугараад, Дэмбэрэл Доржын нибии парторгын ногоон самсын энгэрэй тобшые тайлажа, алтан бэһэлигээ хэжэрхибэ.

Енжин Майсановичай тэбэрин һагад духыень таалахада, хүгшэн уяршаба. Гэбэшье иимэ үндэр наһандаа ганса хүбүүнһээ гээгдээд байхадаа, үншэрэл, уй гашуудалда дарагдажа, хүн бүхэнһөө анхарал, хайра гүйгаагүй, харин дабашагүй хүшэр хүндэ зам гаталжа ябаа үрэ хүүгэдтээ мүхэшэгүй эрэлхэг ябадалай жэшээ харуулһан бултанай эхын дэлхэйе тэбэримэ арюун сэдьхэлһээ гажаржа байхые харахадаа, уярал омогорхолой хажуугаар урма зориг бадаруулһан хүсэн түгэлдэр эрмэлзэл минии досоо дабхасалдажа, долгилжо, сээжым дэлбэ татахаар тэршэлнэ. Ганса би бэшэ, бултадаа иимэ сэдьхэлээр орьёлоо ёһотой. Хүн бүхэн ондоо, аадарай һүүлдэ һэргэһэн ногоон сэсэгүүд шэнги тад ондоохонууд, омогтойнууд, урматайнууд болошобо...

Энэ сагһаа хойшо би жэгтэй, тон жэгтэй бодолнуудта эзэлэгдэдэг болобоб. Дайнай эхилһэнһээ хойшо сэлеэн зонойм ажабайдалда тодорһон даашагүй аюул, зоболон, тэдэнэйм тэмсэл, хүсэл эрмэлзэлгэ—хуу, хуу баран ухаандам бөөгнэршэнхэй. Теэд эдэ бүгэдэеэ тобшолжо, тобойлгохо шадални үгы. Хойто мундаргын эгсэ үндэр байсаһаа дэбхэржэ буугаад, гэрэй шэнээн шулуун дээгүүр дэбхэншээһээр, сагаан хөөһэ бурьюулһаар мухарилдажа байгаа. Хэнгэргын урасхал мэтээр досоом эбхэрээд һууха, байхашье аргамгүй. Иигэжэ хүлгэһэн сэдьхэлдээ диилдэһэн би тэсэжэ, тулажа ядаад, Майсаан таабайндаа ошобоб.

Сагаан бүд дээрэ хөөгөөр зурагдаһан Жамбал баатарай дүрэ томохон рамада тааруулагданхай. Жамбал Ешеевич ямар бэлэй, тиимэл хүн урдаһаам шэртэнэ: бага зэргээр гарьхатаһан үһэниинь толгой дээгүүрнь хятаралданхай, үндэршэг духынь хүмэдхэ дороһоо ошоор сорьёлһон ехэ хара нюдэд, түхэреэн шарайень эрмэглэһэн шанаа, үзүүрээрээ үлэ мэдэг шорхойд гэһэн хамар, миһэрэд гэһэн нариихан уралнуудыень шэмэглэһэн хасар дээрэхи хонхорхойнууд—эдэ бүгэдэ баатарай зориг хүсэлөөр дүүрэн эрмэлзэлыень гэршэлнэ. Зүгөөр энэ зурагай ямараар бүтээгдэһэн шанарые абаһаар сэгнэжэ шадабагүйб. Иигэжэ хөөгөөр бүтээгдэһэн зурагые урдань хаража үзөөгүй намда ямар нэгэ сэгнэлтэ үгэхэнь бэрхэ байба. Гэбэшье энэ зурагһаа харасаа һалгаахал аргамгүй. Уран зураашын бэлигтэй, абьяастай байһые минии анхарал, һалашагүй харасам гэршэлнэ гэжэ ойлгохо тухамгүй.

— Энэ зураг хэн зурааб?—гэжэ гэнтэ асуубаб.

— Гатаб, Гатабнай зураа,—гээд үбгэн мэхэтэйхэнээр энеэбхилбэ.—Яагаад, мүнөө болотор мэдээгүй ябаа хүн гүш?

Гайхажа гэлыһэн би юушье дуугарбагүйб. Гатабай саарһан дээрэ зурадаг байһые мэдэдэг байгаа хүм. Зүгөөр бүд дээрэ иимэ зураг зураһандань гайхажа, хэлэхэшье үгэеэ олонгүй байна ха юм биб. Тиихэдэ бии үгы һанаа бодолоо хубаалдажа, үелжэ ябадаг зон аад, намһаа нюусаар зураһандань харюу оложо яданаб.

«Яахадаа намда хэлээгүйб»—гэжэ ухаандаа шэбшэнэб.—Юундэ нюугаа гээшэб?»

— Гатабнай ехэ бэлигтэй хүбүүн боложо ябана,—гэжэ Майсаан багшам хэлээд, зурагтай рамая ханада үлгөөд, холодожо, ойртожо байжа, тэрэнээ шэртэнэ.—Ешын Жамбал ёһоороол даа. Тиихэдэ нюур шарайдань баатарай зоригые гаргажа шадаал, адхамаршни. Нюдэнэйнь харасаһаа ошо бутаржа байна, обёорно гүш?!

Үбгэн сэдьхэлээ хүдэлэнги: алхаса, гэшхэдэлыньшье эршэтэй; хэлэхэ, зугаалха тумань сэбэр һайхан сэдьхэлэй үгэнүүд таабайн аманһаа адхаржа, нюур шарайдань урмашалга, омогорхол мүндэлнэ.

— Мундаргымнай хормой бэлигтэ, баатар хүбүүдээр баян нютаг ха юм,—гэбэ Майсаан таабай.—Зуун жэлэй ерээдүйе нэбтэ хаража хэлэһэн Хастаанһаа үе залгажа, Дугар-Намсарай, Доомошхо, Улаахайн Сэрэн, Шойжолой Сэрэн, Мүнхэ Сарьдаг хүрэтэрөө ямар айхабтар бэрхэ хүбүүд ябаа гээшэб?!.. Тиихэдэ Магайе һана. Энэ ехэ дайнда алдаршаһан Жамбал баатараа, үшөө хүсэд яһажаадүй Гатабаа хара! Үеһөө үедэ бэлигтэй хүбүүдые үршөөһэн үнэр баян нютагта магтаха, арад зоноо суурхуулха гээшэ аша габьяагай, нэрэ алдарай хэрэг юм, хүбүүмни.

Дайнай эхилһэнһээ хойшо хүнэй ухаан бодолые иигэжэ хүлгүүлһэн зугаа шагнаагүй ябаһан би урма зоригоор бадарһан мэдэрэлдэ абтанаб. Хүнэй сэдьхэлэй уян хүбшэргэйе дайраха шэдитэ үгэнүүдэй досоогоо мүндэлжэ эхилһые үшөө мэдэрээгүй би хүн бүхэндэ туһалха, хүн бүхэниие баярлуулха, зоригжуулха үйлэ хэрэг бүтээхэ нангин хүсэлөөр һабагданаб.

— Энэ дэлхэйгээ миин хээлээд үнгэрхэгүй, зон нүхэдөө урмашуулха, тэдэнэйнгээ сэдьхэлдэ нэрэ алдараа үлөөхэ эрэ болохо гэжэ найдаһандаа иигэжэ шамдаа зүбшэнэб, хүбүүмни. Үдэхэ, бодохоһоош хойшо хаража, хадуужа ябаһан хүн хадаа бэлиг, абьяасыеш мэдэнэ ха юм биб. Шишье, баһа намайе дахажа, юу хээ һуража ябанаш... Мүнөө ши арад зонойнгоо тэмсэлые, ажаһуудалые хурса нюдөөр анжаржа, хурдан ухаагаар анхаржа яба. Дууша хүн арад зонтоёо нэгэ тогоонһоо эдеэлжэ, нэгэ амисхалаар амилжа абаха ёһотой юм. Тэрэгүй һаа, шабарта шэглэһэн тулам шэнгеэр миин лэ газар дэлхэйе хээлээд хосорхош!

Эрхүүгэй хүгжэмтэ комедиин театрай коллективэй Улаан-Үдэдэ табиһан композитор А. Рябовай «Сорочинская ярмарка» гэжэ опереттэһээ буулгагдаһан сценкэ. Парасиин рольдо артист Н. Унд, Грицын рольдо артист В. Пасиков наадана.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ОРОЛДОСОТОЙГООР АЖАЛЛАНА

Ахын аймпотребсоюзай наймаалагшад хүн зоной эрилтэ гүйсэд хангахые оролдоно. Эбтэй эетэй энэ коллективэй дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

Һара бүридэ даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг түрүү наймаалагшад Д. З. Урбаев, Д. Тагланова, С. Д. Маланова, Н. Витязева гэгшэд эд бараа худалдан абагшадта налгай зохидоор хандадаг юм. Тэдэнэй нэрэ аймпотребсоюзай Хүндэлэлэй самбарта ходо бэшэгдэжэ байдаг.

Д. ДУГАРОВ.

Ахын аймаг.

Болоһон ушар

АРХИИН ҺОГТУУ АЮУЛТАЙ

Һаяхан хэлхеэ холбооной управлениин транспортна конторын жолоошон Ф. Ф. Пахомов һогтуугаар машинынгаа шадал мэдүүлэн табилуулжа ябаба. Юумэ илгаруулжа харахаяа болёод, шэхэ дүлии, нюдэ балай гүйлгэжэ ябатараа автобусой зогсодог буудал газарта байһан гурбан хүниие дайражархёо. Иигэжэ архи ууһан жолоошон хүнэй ами наһанда аюул тохёолдуулаа. Архи залгяад, гүрэнэй машина эбдэһэн, хүнүүдэй ами наһанда аюул тохёолдуулһан Пахомов хуулиин харюусалгада хабаадуулагдахань.

Г. ТОЛОКНОВА,
автоинспектор.

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19.00—«Минии аба—Айболит» гэжэ үхибүүдтэ зорюулагдаһан киноочерк. 19.10—«Приключения казака Энея» гэжэ ахамад классуудай һурагшадта зорюулагдаһан мультфильм. 19.50—шэнэ һонин. 20.10—уласхоорондын шэнжэлэл буряад хэлэн дээрэ дамжуулагдаха. 20.30—концерт. 21.00—«Партиин мүнөө үеын экономическа политикын гол асуудалнууд» гэһэн дамжуулга. 21.30—телереклама. 21.35—«Марта» гэжэ уран һайханай фильм.

ПРАВДА БУРЯТИИ МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Нэгэдэхи хуудаһанда: замбуулинай «Союз-11» гэжэ онгосын ниидэлгэ тухай ТАСС-ай мэдээсэл. Космонавтнуудай намтар. Космодром дээрэһээ репортаж.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Сү шалан ба таряалан дээрэ химиин бодосуудые хэрэглэхэ» гэһэн ниитэ гаршаг доро тусхай материалнууд. Арадай кандидатнууд.

Гурбадахи хуудаһанда: «Һурагшадай захил дүүргэлтэдэ—үдэр бүриин анхарал» гэһэн А. Сыреновэй статья. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ. Түрэл орон доторнай.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Буряад арадай гар урлал» гэһэн Р. Макальскаягай статья. Уласхоорондын шэнжэлэл. Хилын саанаһаа абтаһан ТАСС-ай мэдээсэлнүүд.

Сагай уларил

Улаан-Үдын авиаметстанциин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай бага зэргэ үүлэтэйшэг байха. Хори, Яруунын, Баунтын аймагуудта бороон орохо, бусад нютагуудта хура бороо орохогүй. Баруун зүгһөө шангашагаар һалхилна. Кабанскын ба урда аймагуудта 14—19, бусад нютагуудта 9—14, Улаан-Үдэдэ һүниндөө 1—3, үдэрынь 17—19 градус дулаан байха.

Июниин 9—13 үдэрнүүдтэ республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта бороон орохо. Хойто аймагуудта һүниндөө 2 градус хүйтэнһөө 3 градус хүрэтэр дулаан, үдэрынь 13—18 градус, бусад нютагуудта 19—24 градус дулаан байхаар хүлеэгдэнэ.

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

НАТО: ШАХАРДУУ ШАНГА БАЙДАЛ ҺУЛАРУУЛХЫЕ ЭРМЭЛЗЭДЭГГҮЙШҮҮЛ МЭХЭ ГОХО ГАРГАНА

Хойто Атлантическа бүлэглэлдэ хабаададаг 15 ороной гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй хабаадалгатайгаар бүлэглэлэй соведэй ээлжээтэ сесси Лиссабондо болоо. Бүлэглэлэй урда талын хубида тусгаар хабаадуулан, НАТО-гой сэрэгэй хүсэ шадалые саашадань ехэ болгохо талаар Вашингтоной баадхаһан асуудалнууд түрүүшын ээлжээндэ табигдаһан байна. Дундада далай дээрэ американ 6-дахи флодой «дайшалхы шадабариие дээшэлүүлхэ зорилгоор Пентагоной табидаг түсэбүүд тухай, тус райондо НАТО-гой далайн-сэрэгэй эскадрын ябуулгые эдэбхитэй болгохо тухай хөөрэлдөөн болоо гэжэ хэблэлэй мэдээсэлнүүдһээ элирнэ. Гансахан лэ США-гай хэдэг гаргашануудые хүнгэдхэхэ зорилгоор союзнигуудайнгаа сэрэгэй гаргашые ехэ болгохо тухай США баалалта хэһэн байха юм.

Эдэ асуудалнууд бүлэглэл дотор зүрилдөөнэй гарадаг эшэ үндэһэнүүдэй нэгэн байһан юм. Тус асуудалнууд Лиссабонско сессиин болохын урда тээ НАТО-гой элдэб органуудай—политическэ комитедэй, ороноо хамгаалалгые түсэблэдэг комитедэй болон бусадай заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм. Эндэ США-гай оборонын министр Лейрд, НАТО-гой Европодохи нэгэдэмэл хүсэнүүдэй Верховно главна командалагшын тушаалые даажа байһан американ генерал Гудпейстер гол үүргэ дүүргэнэ. Буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэдэ мүнгэ зөөри бүри ехээр гаргашалха тухай шиидхэбэринүүд тэдэнэй баалалтаар абтаа. «Совет ороной зүгһөө аюул тохёолдоно» гэһэн хуурмаг үгэ хүүр Пентагоной ээрхэг түримхэй һанаашалга гаргалгын хуурмаг шалтагынь урда мэтэ болоно.

Европодохи аюулгүй байдал бэхижүүлхын түлөө хүдэлөөнэй НАТО-до хабаададаг олон орондо үргэдхэжэ байһые хараада абажа, зүүн ба баруун оронуудай хоорондохи харилсаануудтай холбоотой асуудалнуудые сессидэ хабаадагшад алгасан гаража шадаагүй. Эдэ асуудалнуудаар бүлэглэлэй удамаршад мэхэ гохо гаргажа эхилээ. Түбэй Европодохи зэбсэгтэ хүсэнүүдые болон буу зэбсэгүүдые хуряаха тухай хэлсээ хэхээр Советскэ Союзай бэлэн байһан тухай Тбилисидэ хэлэһэн үгэ соогоо КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев элирхэйлэн мэдүүлээ һэн. Энэ үгэнь НАТО-гой оронуудые бэрхэтэй байдалда оруулаа. Холбоото Штадуудһаа бэшэ, НАТО-до ородог олонхи оронууд Брежневэй дурадхалда тааруу харюу үгэхэ шухала байһые дэмжэнэ гээд «Вашингтон пост» газетэ заана.

Лондоной «Таймс» газетын гэршэлһэнэй ёһоор совет үүсхэлдэ харюу үгэхэ тушаа сессидэ хабаадагшад «арсалдаа». Совет үүсхэлые бүлэглэлэй хүтэлбэрилэгшэд балартуулхаа гэжэ оролдоһон байха юм. Европын арадуудай эрмэлзэлгэдэ тааруугүйгөөр сэрэгэй гаргашануудые ехэ болгохо, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрхэ юрэнхы хараа шугамые балартуулха гэжэ бүлэглэлэй хүтэлбэрилэгшэд оролдоһон байха юм. Европын арадуудай аша туһада тааруу бэшэ сэрэгэй гаргаша ехэ болгохо, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрүүлхэ талаар НАТО-гой юрэнхы хараа шугам тушаа арсалдаанууд болоо.

Европын аюулгүй байдал хангаха ябуулгануудые хаанаһаа, хэнэй һаатуулдаг байһые НАТО-гой соведэй сесси дахин харуулаа. Тиихэтэй хамта түби дээрэ бата бэхи эб найрамдал хангаха эли тодо, тодорхой программа табидаг Советскэ Союзай, бусад социалис оронуудай табижа байхада, шахардуу шанга байдал һуларуулхые хүсэдэггүйшүүлдэ мэхэ гохо гаргахань бүри бэрхэтэй болодог гэжэ сесси гэршэлэн харуулаа. Европын үргэн олон хүн зоной, правительствануудай зүгһөө энэ программа бүри ехээр һайшаан дэмжэгдэнэ.

ДАЙН БАЙЛДААН АМЕРИКЫЕ ХАШАРААГАА

Вьетнамда «дайн байлдаанай» удаан саг соо боложо байһанһаа уламжалан, американ арад ехээр хашараа. Эдэ үгэнүүдые Сагаан байшанда һаяхан болоһон пресс-конференци дээрэ Холбоото Штадуудай президент Р. Никсон өөрөө хэлэһэн байна бшуу.

Үни хада мэдээжэ болоһон баримтые президент мэдэрһэн байна. Вьетнам арадта эсэргүүгээр Холбоото Штадуудай хэжэ байһан уршагта муухай дайн байлдаан олонхи американецуудай һанаанда тааралдахая болинхой. Индохитадта хэһэн ээрхэг түримхэй ябуулгадаа США 100 миллиард үлүүтэй доллар гаргашалаа. Корейдэхи дайн байлдаанай үедэ алуулһан, шархатаһанда орходоо һураггүй олон хүн эндэ үни хада алуулһан, шархатаһан байха юм. Энэ уршагта дайн байлдаанай хэзээ дүүрэхэ байһые мэдэхын аргагүй.

Вьетнамдахи дайн байлдаа хэхые американ арадай оройдоошье хүсэдэггүй байһые олониитын дунда хэгдэһэн асуултанууд гэршэлжэ үгэнэ. Ороной элдэб ажал хэдэг американецуудай дунда һаяхан асуултын хэгдэхэдэ, тэрэнэй 73 процентнь Зүүн-Урда Азиһаа американ зэбсэгтэ хүсэнүүдые түргэнөөр ба хүсэдөөр гаргаха шухала гэжэ харюусаһан байна бшуу. Дайн байлдаае дүүргэхэбди гэжэ найдуулга үгэжэ, олониитын һанамжые мохооруулха гэһэн Никсонэй правительствын һэдэлгэнүүд таарамжатай үрэ дүн үгөөгүй.

Урда жэлнүүдтэ орходоо дайнда эсэргүү хүдэлөөн мүнөө ямар илгаатайб гэхэдэ, тэрээндэ вьетнамдахи дайнай ветеранууд бүри эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Тэдэнэр энэ дайнай ямаршье бодолгүйгөөр хэгдэдэг, шэрүүн шанга байһые өөһэдынгөө бэе дээрэ үзэһэн байна бшуу. Сэрэгэй трибуналай сүүдтэ үгэхэбди гэжэ заналтын хэгдэдэг болобошье Индохитадта США-гай хэжэ байһан дайн байлдаае болюулха эрилтэ хэһэн бэшэгтэ Пентагоной Англидахи баазын мянга шахуу солдат гар табиһан байна.

Зүүн-Урда Азидахи уршагта муухай ябуулганууд американ общество доторхи бүхы социальна зүрилдөө хурсадуулаа.

И. ЛАПИЦКИЙ,
О. АНИЧКИН,
(ТАСС).

Социалис Чехословакиин аша туһада

ПРАГА. (ТАСС). Чехословакиин Коммунис партиин эгээн дээдэ түлөөлэлгын органой хараалһан политическэ шугамые олониитэ ажалшадай нэгэн һаналтайгаар дэмжэжэ байһаниие гэршэлһэн хэдэн олон бэшэгүүд КПЧ-гэй XIV съездын хүдэлмэриин дүүрэһэнһээ хойшонхи саг соо абтана гээд «Руде право» газетэ редакционно статья соогоо бэшэнэ. Республикын хүдэлмэришэдэй коллективэй дунда дэлгэржэ байһан шэнэ дэбжэлтэнүүд тухай мэдээсэлнүүдые Словакиин газетэнүүд толилно. КПЧ-гэй XIV съездын шиидхэбэринүүдтэ ажал хэрэгээрээ харюусахые эрмэлзэдэг тус тус бригаданууд, цехүүд, бүхэли предприятинууд дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана гэһэн мэдээнүүд ЧССР-эй бүхы нютагуудһаа абтана. Съездын һүүлээрхи түрүүшын недели соо олон коллективүүд ажалай шэнэ рекорднуудые түйлаа.

КПЧ-гэй областной болон районно комитедүүдэй заседанинууд, партийна эдэбхитэдэй суглаанууд үргэлжэлүүлэгдэһээр. XIV съездын шиидхэбэринүүдые шууд сэхээр дэмжэжэ, хүсэдөөр һайшаажа байһанаа коммунистнууд элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Эрид шанга буруушаалга

ПРАГА. (ТАСС). ЧССР-тэ эсэргүүгээр зорюулагдажа, үһөө нэхэхэ зорилготой харата ябуулгануудай ФРГ-дэ болоһонтой дашарамдуулан, эрид шанга буруушаалга мэдүүлжэ байһанаа ЧССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерство элирхэйлэн мэдүүлээ.

«Судетскэ немецүүдэй» сугларалта майн 29-һөө 31 хүрэтэр Нюрнбергдэ эмхидхэгдэһэн байгаа. Тус суглаан тушаа МИД-эй хэһэн мэдүүлгэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ. Үһөө нэхэгшэдэй энэ сугларалга Европодо түтээе ойлголсохо, шахардуу шанга байдал һуларуулха политикые зүбшөөдэггүйшүүлэй харата зорилготой ябуулга болоһон байгаа.

Чехословакида эсэргүүгээр үһөө нэхэхые эрмэлзэгшэдэй ФРГ-гэй газар дээрэ хододоо хэгдэдэг харата муухай ябуулганууд ЧССР ФРГ хоёрой хоорондохи харилсаа заһаруулан һайжаруулха замдахи һаад хаалта боложо үгэнэ гээд мэдүүлгэ соо тэмдэглэгдэнэ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Гол шухала анхарал хандуулагдана

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Гурбан космонавтын жолоододог «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын Советскэ Союзһаа табигдаһан тухай мэдээсэлые американ информационно агентствэнүүд яаралтайгаар дамжуулаа. «Союз-11» гэжэ онгосын экипажай зорилго «Апрелиин 19-дэ табигдаһан замбуулинай «Салют» гэжэ онгосотой хамта ниидэжэ, научно-техническэ шэнжэлгэнүүдые үргэлжэлүүлгэ болоно гээд АП агентство онсолон тэмдэглэнэ. Замбуулинай онгосын бүхы оньһо түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ, космонавтнуудай ажаллаха бүхы таатай эрхэ байдал хангагдана гээд американ баһа нэгэ ЮПИ агентство мэдээсэнэ.

БУДАПЕШТ. (ТАСС). «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосодо гурбан космонавтын һуужа, Советскэ Союзһаа ниидэн гараһан тухай мэдээсэл Будапештын радиогой үглөөнэй мэдээсэлнүүдэй гол һонининь болоно. Онгосын оньһо түхеэрэлгэнүүд һайнаар хүдэлнэ, космонавтнуудай бэе һайн гээд тэмдэглэгдэнэ.

ПАРИЖ. (ТАСС). «Союз-11» гэжэ замбуулинай шэнэ онгосын Советскэ Союзһаа табигдаһан тухай мэдээсэлые Франциин радио, информационно агентствэнүүд яаралтай гэһэн тэмдэгтэйгээр дамжуулаа.

«Салют» гэжэ станцитай «Союз-10» гэжэ онгосын хамтадаа ниидэжэ эхилһэн туршалгануудые гурбан космонавтын һуужа гараһан «Союз-11» гэжэ онгосо үргэлжэлүүлхэ байна гээд Франс Пресс агентство мэдээсэл соогоо тэмдэглэнэ.

ТОКИО. (ТАСС). «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосодо гурбан космонавт һуугаад, Советскэ Союзһаа июниин 6-да ниидэн гараа гээд ТАСС-ай дамжуулгада үндэһэлэн, Киодо Цусин агентство мэдээсэө. Замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэлгээр СССР-эй шэнэ амжалтанууд тухай Японой телевизионно ба радио дамжуулгын компанинууд мүн лэ мэдээсэһэн байна.

БОНН. (ТАСС). «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын Советскэ Союзһаа табигдаһан тухай ТАСС-ай мэдээсэлые яаралтайгаар дамжуулаа. «Салют» гэжэ научна станцитай хамтадаа ниидэжэ, научно-техническэ шэнжэлэлгэнүүдые хэлгые үргэлжэлүүлгэ «Союз-11» гэжэ онгосын ниидэлгын зорилгонь болоно гээд агентство тусгаарлан мэдээсэнэ.

ВАРШАВА. (ТАСС). «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын Советскэ Союзһаа табигдаһан тухай мэдээсэлые Польшын радио эгээл шухала һонин болгон дамжуулаа. Энэ ниидэлгэ замбуулинай дайдые научно-техническэ талаар шэнжэлэлгые бэелүүлхэ советскэ программын шухала шатань болоно. «Союз-11» гэжэ онгосын ниидэлгэ совет эрдэмтэд болон космонавтнуудай түйлалтануудые шэнээр гэршэлжэ үгэнэ гээд Польшын радио онсолон тэмдэглэнэ.

СОФИ. (ТАСС). «Союз-11» гэжэ замбуулинай онгосын табигдаһан тухай мэдээсэлые Болгариин бүхы радиостанцинууд дамжуулаа. Ниидэлгэ һайнаар үнгэрнэ, космонавтнууд хараалагдаһан программаяа дүүргэжэ эхилээ гээд мэдээсэл соо онсолон тэмдэглэгдэнэ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—54-54, приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редактора—62-62, ответ. секретаря—50-52. зам. ответ. секретаря—66-76, отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—64-36, 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленности и строительства—61-35, советского строительства и быта—69-58, культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, информации—34-05, общественная приёмная—56-62, машинное бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.

Н-03495. Заказ № 974.